ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3811 17/29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1898 13 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1316 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÈVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղ.ռշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն [illegible] կ'ընդունուի, 115 [illegible] 100 [illegible] հաշուով:
Տեղափոխութեան [illegible] բաժանորդներուն [illegible]:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Այս տարի ալ, ինչպէս ամէն տարի, լսեցանք քանի մը հայ ուսանողներու յաջողութիւնը Բարիզի Համալսարաններուն մէջ: Հայ ուսանողներէն անոնք որ լուրջ, աշխատասէր կրցած են մնալ հաճոյքներու ոստանին մէջ յաջողած են միշտ, շնորհիւ այն սուր մտքին և տոկուն նկարագրին զոր կարելի չէ ուրանալ թէ հայ ցեղը ունի: Բայց անոնցմէ գտնուած են շատեր ալ որ հակառակ իրենց ծնողքներուն զոհողութեանց, չեն կրցած աւարտել իրենց ուսումները և երկար տարիներ գեգերելէ ետքը Բարիզի սալայատակներուն վրայ՝ սպառած, փճացած, մեռած, կամ ետ դարձած են թերի ուսմամբ և ապականեալ բարքերով:

Ի՞նչ եղած է այդ անյաջողութեանց պատճառը և ի՞նչ դարմաններ կրնանք տանիլ այս մասին: Ահա խնդիր մը որուն վրայ կ'արժէ ծանրանալ:

Մօտէն ճանչցած ըլլալով Բարիզի հայ ուսանողին կենցաղը, համոզուած եմ թէ «այդ ճամբէն չեղած»ները բոլորովին չենք կրնար դատապարտել: Պատասխանատուն շատ անգամ իրենք չեն:

Ուշագրաւ կէտ մը որ Բարիզի հայ ուսանողութեան անցեալը ուսումնասիրողներուն աչքին կը զարնէ ամէնէն առաջ, սա է թէ այն առաջին հայ ուսանողները որոնք Բարիզ կրթուած են՝ մեծ մասամբ յաջողելով վերադարձած են իրենց ընտանիքին գիրկը, մտքի ընդհանուր զարգացմամբ, և ոչ միայն լաւ դիրքի տէր եղած են, այլ և գիտցած են հանրային օգտին յատկացնել իրենց խնամուած դաստիարակութիւնը:

Բարիզի հայ ուսանողութեան պատմութեան մէջ կարեւոր թուական մըն է Մուրատեան վարժարանին Բարիզ փոխադրուիլը: Անկէ առաջ սակաւաթիւ ուսանողներ միայն համարձակած էին առագաստանաւին յանձնել իրենց ճակատագիրը, և Միջերկրականի մրրիկները արհամարհել Մարսիլիա հասնելու համար: Դեռ երկաթուղին հնարաւորութիւնները չէր մօտեցուցած և [illegible] հեռի էր ուղեւորին դիւրութիւններ տալէ: Մուրատեան վարժարանը 1848ին Բարիզ հաստատուելով, Մխիթարեանները Թուրքիոյ ամէն կողմերէն աղաք հաւաքեցին տարին Բարիզ, 30-40ի չափ. տղոց մէջ էին շատ մը յուսալից պատանիներ որոնք ետքը կոչուեցան Մելքոմ խան, Վամուրեան, Աղաբէգեան, եւն:

Մուրատեան վարժարանի հաստատութեան թուականներուն խումբ մըն ալ կը մեկնէր Պոլսէն. ամիրաներու զաւակներ գրեթէ ամէնքը, և քանի մը աղքատ զաւակներ ալ, ամիրաներէն բարերարուած: Ամբողջ կարաւան մը երկու առաջնորդներով, որոնք ազգին այն ատենուան ամէնէն նշանաւոր ուսումնականներէն էին՝ Խաչատուր Միսաքեան և Խաչատուր Պարտիզպանեան:

Այդ ուսանողներուն մէջ էին [illegible] Խորասանճեան և եղբայրը՝ Թովմաս էֆէնտի Խորասանճեան, հիմայ դատաւոր, Սարգիս պէյ Պալեան, Արթին էֆէնտի Նեմրութ, Կարապետ էֆէնտի Իւթիւճեան, և մեռածներէն Վահան էֆէնտի՝ նախկին խորհրդական Դատական նախարարին, Երամ պէյ Երամեան, Յովհաննէս Թիւսիւզեան, Խաչիկ Կիւմիւշեան և ուրիշներ: Ասոնց ամէնամեծ մասը մէկ մէկ կարեւոր դիրքի տէր եղան ետքը, հակառակ որոնց ամիրայէ սերունդէ ըլլալուն ինչ որ [illegible] համար նշանաւոր պարագայ մը եղած չէ:

Այդ թուականէն մինչեւ մեր օրերը շատ սերունդներ գացին եկան Բարիզ: Սկիզբները յաջողողները շատ էին՝ համեմատաբար: Հետզհետէ այդ թիւը պակսեցաւ, միշտ համեմատաբար՝ ինչո՞ւ:

Պատճառները բազմաթիւ են: Նախ, վերջին տարիներուն մէջ Ֆրանսա գացողներէն մէկ մասը պէտք եղած նախապատրաստութիւնը չունենալով Համալսարան կը մտնէ: Քանիներ կը ճանչնամ որոնք չունենալով գիտական հիմնաւոր կրթութիւն մը բժշկութեան դասերուն հետեւած են առանց շատ բան հասկնալու և նոյն իսկ, իրենց բժիշկի վկայագիրը առնելէ ետքը, դեռ համբակներ կը մնան գիտութեանց համար:

Ետոյ, շատեր կան որ սխալ կ'ընտրեն իրենց ասպարէզը. այսպէս, մէկը, որ լաւ երկրագործ մը պիտի ըլլար, կը յաւակնի հետեւիլ իրաւագիտական դասերու, կամ փոխադարձաբար: Անոնցմէ ոմանք կէս ճամբան կը հասկնան իրենց սխալը և կը փոխեն իրենց ուղին, բայց կան ալ — և մեծագոյն մասն է ասիկա — որ յուսահատած բոլորովին, ետ կը դառնան: Օրինակ մը յիշեմ ձեզ: Լսած էք Զաքարեանի անունը, այն հայ նկարչին որ nature morteի վարպետ մը նկատուած է այսօր Բարիզի մէջ: Գիտէ՞ք ինչու Բարիզ գացած է Զաքարեան. բժիշկ ըլլալու: Քանի մը տարիներ աշխատած է, և որովհետեւ շատ ուշիմ է՝ յաջողած ալ է կարգ մը քննութեանց մէջ: Սակայն, օր մը, զգալով թէ վրձինն է որ աւելի կը յարմարի իր ձեռքին քան նշդրակը, և գեղարուեստը պահանջք մըն է իրեն համար, թողած է բժշկական Համալսարանը և ինքզինք նկարչութեան միայն տուած: Եւ այսօր կրնանք պարծիլ իր բարիզեան համբաւով, մինչ եթէ բժիշկ ըլլար հաւանական է որ միջակ տաղանդ մը միայն ի յայտ բերէր:

Ուրիշ պատճառ մը, որ անշուշտ կարեւորագոյնն է, սա է թէ ուսանողի կեանքը շատ ազատ, շատ հրապուրիչ, շատ վտանգաւոր կեանք մըն է Բարիզի մէջ: Երեւակայեցէք տասնըութը քսան տարեկան երիտասարդներ, որոնք առաջին զարթնումին մէջ յանկարծ կը շրջապատուին բոլոր այն հմայքներէն զորս այդ հեշտութեան քաղաքը կը ներկայէ իրենց: Սովորաբար չեն Համալսարան երթալ ամէն օր, որովհետեւ դասերը կամաւոր են. բաւական է որ տարին քանի մը անգամ Համալսարան երթան իրենց անունը արձանագրել տալու, և տարւոյն վերջը կրնան ներկայանալ քննութեանց: Ամբողջ օրը ազատ են ուրեմն, և երբ անգամ մը բռնուին ցանցին մէջ, երբ ճամբէ շեղին, ա՛լ մնաք բարով վարժարան և ապագայ: Այն ատեն յախուռն կ'ընկղմին գրգանքին ծոցը, կը փճացնեն իրենց սիրտը, միտքը և դրամ ալ՝ եթէ ունին: Առանց սիրոյ դժուար վայելքներ՝ որոնք կը տգեղացնեն իրենց նկարագիրը, ու կը չքացնեն զայն: Ա՛լ այնուհետեւ կը սկսի դատարկապորտութեան, խաղամոլութեան, նոյն իսկ մորֆինամոլութեան շարքը նողկալի, և ճշմարիտ չարչարանք մըն է տեսնել այն դալկադէմ դեռահաս գլուխները, որոնք կանուխ յափրացած մարմնի մը ձանձրոյթը կը պտտցնեն պուլվարներուն վրայ, զբօսավայրէ զբօսավայր, գարեջրատունէ գարեջրատուն, յաճախ ամէնէն պժգալի նկուղներուն մէջ: Ընտանեկան կեանքէ բոլորովին զրկուած, գինեմոլ [illegible] կենակցութեան մէջ, կը կորսնցնեն շատ մը ազնիւ զգացումներ՝ կը խեղդեն առաջին տարիներու բոլոր խանդը, բոլոր երազները, և կը դառնան ժամանակէն առաջ մաշած հոգիներ, մարդատեաց շատ անգամ, յուսահատ գրեթէ միշտ:

Ո՞վ է այս վիճակին պատասխանատուն: Ես պիտի ըսեմ թէ գլխաւոր պատասխանատուները ծնողքներն են: Անոնց պարտքն է տալ իրենց զաւակներուն խնամեալ նախնական և երկրորդական կրթութիւն մը, և լաւ պատրաստուած ղրկել զանոնք: Անոնց պարտքն է թափանցել, որքան հնար է, իրենց զաւակներուն բնական տրամադրութեանց, հասկնալ թէ ինչ բանի կոչում ունին, և անոնց յարմար ճիւղին յատկացնել զանոնք: Անոնց պարտքն է վերջապէս մօտէն հսկել տալ իրենց զաւկին վրայ, երբ այնչափ հեռու կը ղրկեն զայն, մինակ, անառաջնորդ, և երբ տեղեկանան թէ իրենց զաւակը չաշխատիր, կամ ինքզինքը հաճոյքներու միայն տուած է, անողոք ըլլալ, ետ կանչել զայն կամ տանիլ միջոցներ ձեռք առնել որ տղան հարկադրուի դառնալ իր պարտքին:

Այս պատասխանատուութիւնը ճշդելէ ետքը, կը մնայ մեզ խօսիլ թէ ինչ են այն պայմանները որոնք ամէնէն աւելի կը դիւրացնեն հայ ուսանողներու յաջողութիւնը Բարիզի մէջ և թէ ծնողքները, իրենց զաւակները Ֆրանսա ղրկելէ առաջ, ինչ նախազգուշ միջոցներ պէտք է ձեռք առնեն եթէ չեն ուզեր որ իրենց զաւակները դառնան իրենց գիրկը՝ հալած, մաշած, զուրկ բարոյական կորովէ, և կամ թաղուին հոն, Բէռ-Լաշէզի կամ Սէն-Ուէնի գերեզմանատան մէջ, օտար երկինքի տակ, իրենց երիտասարդութիւնը զոհ տալով իրենց ծնողքներուն ագիտութեան և անփութութեան:

ՀՐԱՆԴ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄՆԵՐԸ

Աղքատախնամները համեմատաբար նոր հաստատութիւններ են մեր մէջ, դէթ իրենց հիմակուան կազմակերպութեամբ որ հետզհետէ բարւոքուելու, կանոնաւորուելու վրայ է: Առաջ թաղական խորհուրդներն էին որ կը կատարէին այդ գործը, շատ տկար ու թերի կերպով, տարուան մեծ տօներուն առթիւ քիչ մը դրամ, Զատիկին՝ հաւկիթ ու Ծնունդին՝ ածուխ բաշխելով չքաւոր ընտանիքներու: Հետաքրքրական պիտի ըլլար գիտնալ թէ առաջին անգամ ե՞րբ յղացուեցաւ Աղքատախնամ մը հիմնելու գաղափարը և ո՞ւր գործադրութեան դրուեցաւ: Հաւանաբար Պոլսոյ հայաշատ մեծ արուարձաններէն մէկուն մէջ, Գումգափու կամ Սամաթիա, եթէ ոչ Սկիւտար կամ Խասգիւղ: Սա ստոյգ է միայն որ Բերա՝ իր թատրոններովը ու պարահանդէսներովը զբաղած՝ ամէնէն ետքը միացաւ և հազիւ չորս տարուան գոյութիւն ունի անոր Աղքատախնամը:

1895ի գարնան, քանի մը պէտքատուներ ու խանութպաններ, կարեկցելով այդ [illegible] թաղին հեռաւոր ու մռայլ խրճիթներուն մէջ անտեսուած հիւանդներուն ու թշուառութիւններուն վրայ, մտածեցին բան մը ընել՝ զանոնք ամոքելու համար. իրենք հարուստ չէին, և անհատապէս ալ չէին կրնար հարուստներու դիմել: Թաղ. Խորհուրդին հաւանութիւնը առնելէ ետք՝ նամակներ ուղղեցին քանի չափ անձերու, մեծ մասով երիտասարդներ, զորս Արհեստանոց հրաւիրեցին: Առաջին գործը որ տեսնուեցաւ այդ գումարման մէջ, հրատապ վիճաբանութիւն մըն էր ձեւակերպական խնդիրներու վրայ. կանոնագրի պէս բան մը ծրագրուած էր որուն վրայ կը դառնար խնդիրը. ոմանք շա՛տ լրջօրէն և ուրիշներ շա՛տ թեթեւօրէն խօսքի կը խառնուէին. զիրար չճանչցողներու և զիրար չհասկցողներու խումբի մը մէջ բնական էր որ պատահէր այս բանը: Գրեթէ ամէն դասակարգ իր ներկայացուցիչը ունէր հոն, բացի ունեւորներէն որոնց կարգը ետքէն պիտի գար՝ տալու: Նիստը տեւեց երեք ժամ, որուն երկու քառորդը զոհեցին վիճելու, և միայն կէս ժամուան մէջ կատարուեցան տնօրէն ժողովի մը ընտրութիւնը ու կանոնագրին վաւերացումը: Աղքատախնամը կազմուած էր:

Բայց ոչինչ կար մէջտեղը, բաց ի այն օրը ներկայ եղողներուն ամսական 10 դրշ. տալու խոստումէն. բարեբաղդաբար, տնօրէն ժողովին անդամակցութեան կոչուած անձերը, դարձեալ խանութպան ու արհեստաւոր, որոնք իրենց հետ առած էին բժիշկ մը՝ իբրեւ [illegible] գործնական միտքի տէր ու եռանդուն լաւատեսներ էին. որոշած էին օգնել աղքատ հիւանդներուն ու պիտի օգնէին: Հազիւ երկու շաբաթ անցած, արդէն իսկ Աղքատախնամը տեղաւորուած էր Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն շրջափակին մէջ գտնուող [illegible] խուց մը, քարոզչին ննջասենեակին կից, որ իբրեւ բարի դրացի՝ կը փաղաքշէր այս մարդասիրական ձեռնարկին սկզբնաւորութիւնը:

Դժուար սկզբնաւորութիւն մը, [illegible], վասն զի Բերայի ամէն կողմերէն կը սկսին խռնուիլ չքաւորները. առաջին կիրակին յիսունի կը հասնի անոնց թիւը որ հետզհետէ պիտի ստուարանար. ոչ մէկը պարապ դարձաւ. հայ, կաթ. և մեծ [illegible] աղքատ կիներուն ու աղջիկներուն. ձրի բժիշկ կ'երթար ու ձրի դեղ կը պատրաստուէր: Երկու մարդերուն համար քոմիթէ մը հաստատել պէտք եղաւ, տեսնուելով որ ծոյլերն ալ իբրեւ անկար կը ներկայանային. բժիշկ-տեսնողը կը զննէր զանոնք, ու վճիռը կու տար, — «Դուն բան մը չունիս, գնա՛ աշխատէ»: Այսպէսով բաւական կը պակսէր կեղծ կարօտեալներուն ու կեղծ հիւանդներուն թիւը, որոնք կը ներկայանային անխղճօրէն ու յամառաբար:

Առաջին վեցամսեայ գործունէութենէն ի վեր, որուն մօտէն հետեւած էի, քանի մը տնօրէն ժողովներ յաջորդեցին իրարու, և հիմնադիրներուն հետքը չի մնաց, կարծեմ: Բայց գործը կայ ու կը մնայ միշտ, ձեռքէ ձեռք շարունակուելով, թաղեցիներուն նպաստներուն շնորհիւ: Այն քանի մը պարզուկ արհեստաւորները, որոնք Բերայի Աղքատախնամը հաստատելու գաղափարը յղացած ու իրականութիւն տուած էին անոր, համեստ բայց միայն բարեգործութեան մը հեղինակներն են, [illegible], մոռցուած, ինչպէս որ կ'ուզէին ըլլալ: Եւ ամէն թաղերու մէջ, ուր Աղքատախնամներ կան, քիչ տարբերութեամբ այս պայմաններու մէջ սկսած են, ժողովրդի զաւակներուն ձեռքով ժողովուրդին աղքատներուն համար:

Օրհնութեան գիրը զոր Ս. Պատրիարքը ուղղեց այս օրերս Գումգափուի Աղքատախնամին, նոր տնօրէն Խորհուրդին կազմութեանը առթիւ, որուն կարողութիւն կը մաղթէ իր առանձնած բարենպաստ գործին մէջ, շնորհակալութիւն յայտնելով նաեւ նախորդին աշխատութեանցը համար, հրապարակային արժանաւոր քաջալերանք մըն է մասնաւորապէս այդ մարմնին և ընդհանրապէս բոլոր Աղքատախնամներուն որոնք կը գործեն անձնուիրութեամբ ու կանոնաւորութեամբ: Աւելի յարմար էր, մեր կողմէ ալ շեշտելու համար այդ մարմիններուն կարեւորութիւնը՝ մարդասիրական տեսակէտով, և զանոնք յիշեցնելու պարտականութիւննիս:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՏՌԱՄ ՄԸ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ՄԸ ՄԷՋ

ՍՊԱՆՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ Պ. ՕԼԻՎԻԷԻ ՎՐԱՅ

Երէկի [illegible] ստացուած Բարիզեան թերթերը շահեկան մանրամասնութիւններ կը բերեն երեսփոխան Պ. Բօլմիէի կնոջ կողմէ Լանթեռնի խմբագիր Պ. Օլիվիէի վրայ հրացան պարպուելուն դէպքին նկատմամբ, զոր հեռագիրը հաղորդեց համառօտակի:

Սեպտ. 12/24, շաբաթ օրը, իրիկուան դէմ, վայելչազգեստ կին մը կը մտնէր Լանթեռնի խմբագրատունը, Ռիշէ փողոց, և երկրորդ յարկը ելլելով՝ խմբագրապետ Պ. Միլեանը տեսնել կ'ուզէր: Պատասխանեցին թէ ժամը 5-6ին ատենները կու գայ: Կինը կայք նստաւ ու հեռացաւ: Ժամ մը ետքը վերադարձաւ. Պ. Միլեան դեռ չէր եկած. ժամը 6ին քառորդ մնացած, նորէն եկաւ: Բայց խմբագրապետը գացած էր միշտ, ու գրասենեակի սպասաւորը ըսաւ.

—Հիմա, կրնամ իմացնել ձեզի թէ Պ. Միլեան ճաշէն ետքը միայն հոս պիտի գտնուի. գիշերը եկէք, եթէ անհրաժեշտ պէտք ունիք իրեն:

Կինը սկսաւ մտածել: Սպասաւորը առաջարկեց որ ուրիշ անձի մը հետ խօսի:

—Կ'ուզէ՞ք խմբագրութեան քարտուղարին հետ տեսնուիլ:

—Այո՛, պատասխանեց, անոր սենեակը տարէք զիս:

Այն ատեն, սպասաւորը խնդրեց որ իր այցետոմսը տայ և կամ անունը գրէ թուղթի մը վրայ. կինը գրեց «Տիկին Պոյեան»:

Քանի մը վայրկեանէն, սպասաւորը առաջնորդեց զայն Պ. Լուի Օլիվիէի քով, որ սուրի կաշ այցելուհին ընդունելու համար:

Սպասաւորը հեռանալուն պէս, կինը գրպանէն րէվոլվէր մը հանեց և «դուք ամէնքդ ալ անպիտաններ ու վատեր էք» գոչելով, երեք անգամ կրակ ըրաւ: Առաջին գնդակը Պ. Օլիվիէի այտին դպաւ, երկրորդը թեթեւապէս վիրաւորեց զայն ձախ կողէն և երրորդը փորին ստորին մասին: Պ. Օլիվիէ, սկսաւ տատանիլ, եւ իր ուժերը ժողվելով, խմբագրական սրահը տանող դուռը բացաւ, և երկու ձեռքը փորին դրած՝ խուլ ձայնով մը գոչեց.

—Շո՛ւտ, բժիշկ մը, բժիշկ մը:

Լրաբերներու ճիւղին պետ Պ. Աքքէր վազեց բժիշկ մը գտնելու, մինչ իր ընկերներէն մէկը [illegible] Պ. Օլիվիէն ու թիկնաթոռի մը վրայ կը նստեցնէր. այն ատեն միայն նշմարեց որ վիրաւորուած է և սկսաւ պոռալ. ամէն կողմէ օգնութեան փութացին:

Այդ միջոցին, կինը դուրս ելլելով իր գտնուած գրասենեակէն, րէվոլվէրը ձեռքը բռնած, հանդարտ կերպով կը յայտարարէր, առանց յուզման նշան մը տալու:

—Ես տիկին Բօլմիէն եմ, [illegible] երեսփոխանին կինը: Երէկ, այս թերթին մէջ, ծանր կերպով անարգուած էի ու վրէժս լուծեցի: Թո՛ղ բռնեն զիս:

Այս ըսելով, հրացանը կրակարանին վրայ դրաւ, աթոռի մը վրայ նստաւ ու սպասեց: Գրասենեակին սպասաւորները առին րէվոլվէրը որուն վեց գնդակները պարպուած էին և ոստիկանութեան լուր տուին: Իսկոյն երկու ոստիկան հասան և տիկին Բօլմիէն ձերբակալելով՝ իր եկած կառքովը Ֆոպուռ-Մօնմարթրի ոստիկանատունը տարին:

Լուր բազմութիւն հաւաքուած էր Լանթեռնի խմբագրատան շուրջը, այնչափ որ Պ. Միլեան և իր աշխատակիցներէն մէկը, որոնք կը հասնէին այդ վայրկեանին, դժուարաւ կրցան ներս մտնել ուր իմացան տեղի ունեցած ծանր պատահարը: Միեւնոյն ատեն, երկու բժիշկներ եկած էին Պ. Օլիվիէի քով և տեսնելով որ գնդակներէն մէկը փորին մէջ մնացած էր, հրամայեցին որ վիրաւորեալը Պիշա հիւանդանոցը փոխադրուի:

Ժամը իրիկուան 7 էր երբ տիկին Բօլմիէ ոստիկանատուն տարուեցաւ, ուր սակայն պատասխանեց իրեն ուղղուած հարցումներուն:

—Անունս Վալանթին Պոյեան է, երեսփոխան Պ. Բօլմիէի կինն եմ: Ամուսնիս հետ կը բնակիմ Նիէլ փողոց, թիւ 30: Վիրաւորած խմբագրիս անունը չեմ գիտեր, և չեմ ուզեր ճանչնալ զայն: Եթէ յանցաւորը ինքը չէ, մեղսակիցներէն մէկն է: Լանթեռնի մէջ անարգուած էի, պէտք էր որ վրէժս լուծէի: Լաւագոյն պիտի ըլլար որ Պ. Միլեանը զարնէի. պարագաները արգիլեցին, կը ցաւիմ:

Հարցաքննիչ դատաւորին այն հարցման, թէ սպաննելու դիտաւորութիւն ունէ՞ր, տիկին Բօլմիէ հաստատական կերպով պատասխանեց: Ետոյ, սակայն պատմեց իր ոճրագործութեան գաղափարին յղացումը:

—Այս առտու կարդացի Լանթեռնը որուն մէջ անարգուած կը կարծեմ ինքզինքս: Ուրիշ թերթերու մէջ ալ յարձակում կրած եմ, բայց չեմ ուզած կարեւորութիւն տալ անարգանքներու որոնք ցած տեղէ կու գան: Բայց այս անգամ անպատուուած եմ լրագրի մը մէջ զոր էրկանս պաշտօնակիցներէն մէկը կը վարէ. ա՛լ չափը կ'անցնէր. որոշեցի ես ինքս պատժել յանցաւորը: Խորհուրդը գործադրելու համար դուրս ելլելէս առաջ, քանի մը բարեկամներու այցելութիւնը ընդունեցի որոնք պարսաւեցին Լանթեռնին վիճաբանելու եղանակը: Ինքզինքս զսպեցի ու բան մը չըսի անոնց թէ ինչ ընել մտադրած եմ: Երբոր մեկնեցան, կառք մը նստայ և... հետեւեալը գիտէք:

Երբ դատաւորը խօսեցաւ թէ անմեղ մը զարնուած էր վրէժին, թէ Պ. Օլիվիէ սքանչելի մարդ մըն է, ամուսնացած և երկու զաւկի հայր, տիկին Բօլմիէ ցաւ յայտնեց, բայց նորէն պնդեց իր արարքին օրինաւորութեանը վրայ. յարեց թէ ռէվոլվէրը գործածելէ առաջ գրած էր իր աղջկան, Իվօնին, որ տասնըութ տարու է և թէ երկրորդէն [illegible] էր Մատլէն եկեղեցւոյն մէջ:

Տիկին Բօլմիէ գիշերը [illegible] տարուեցաւ: Լանթեռնի խմբագրատան մէջ կատարուած քննութիւններէն հաստատուեցաւ որ ճիշդ էր անոր այդ յայտարարութիւնը թէ րէվոլվէրին վերջին երեք հարուածներն ալ պարպած էր:

Այս եղեռնական հետեւանքը ունեցող յօդուածին հեղինակն էր Պ. Հանրի Թիւրօ, որ «Մուսթիկ» ծածկանունով ստորագրած էր: Պ. Օլիվիէի վիրաւորուելուն յաջորդ օրը յօդուած մը հրատարակած է, իր խոհական ստորագրութեամբ, որուն մէջ յուզեալ շեշտերով ցաւ կը յայտնէ և կը յայտարարէ թէ ինք բնաւ միտքէն չէր անցուցած թէ կին մը պիտի վիրաւորուէր իր գրածէն, թէ իր ակնարկութիւնները մի միայն Պ. Բօլմիէին կը վերաբերէին:

Պ. Օլիվիէ, այս տռամին զոհը, քառասունըերկու տարեկան է, ամուսնացած և երկու զաւկի հայր: Իր խմբագրական նախափորձերը ըրաւ Լիոնի մէջ, [illegible] խմբագրութեան քարտուղարութիւնը վարեց և ետքը մտաւ Լանթեռնի խմբագրութեան մէջ ուր կ'աշխատէր տասնըհինգ տարիէ ի վեր: Հեզահամբոյր բնաւորութեան տէր անձ մըն է: Վիճակը ծանր է: Մեծ խնամով կը դարմանուի Պիշա հիւանդանոցին մէջ:

Պ. Բօլմիէ որ օդափոխութեան համար իր գիւղը կը գտնուէր, փութով Բարիզ վերադառնալով, իր կնոջ հետ տեսնուեր է հարցաքննիչ դատաւորին ներկայութեամբ: Տիկին Բօլմիէ Սէն-Լազարի բանտը փոխադրուած է:

Պ. Բօլմիէ մենամարտի հրաւիրած է Լանթեռնի խմբագրապետ Պ. Միլեանը:

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ

Ս. ԽԱՉԸ ՈՒ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Կիրակի առտու Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին կը փայլէր իր քրիստոնէական հին շքեղութեամբը:

Երկու հազարէ աւելի երկսեռ բազմութիւն մը ներկայ էր այն քարոզին, զոր արտասանեց Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր բնական պերճախօսութեան վրայ աւելցնելով Խաչին յատուկ [illegible] կարգ մը: Իբր երեք քառորդ տեւեց այդ քարոզը, որով [illegible] յատակի մը վրայ ամէնէն հնարաւոր գործնական ձեւերով ու պատշաճեցումներով Ամեն. Սրբազանը պարզեց Խաչի խորհուրդն և խնամքը դրախտային կենաց-փայտէն նախապատմական և Մովսիսական խորհրդանշաններէն մինչեւ Գողգոթայի վերջնական կնքումը:

Եկեղեցւոյ բեմը որ ամէնէն ճարտարախօս քարոզիչներն ու ամէնէն ներհուն աստուածաբանները սնուցած է՝ իր հին եռանդը նորոգած զուարթ փայլատակում մը ունեցաւ նոյն ատեն:

Մեծ շքով տեւեց եկեղեցական արարողութիւնը մինչեւ ժամը 6:

Իրիկունն ալ ուսանողական հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ Խաչվերացի արարողութիւնը: Հետեւեալ առտուն ալ նոյնքան բազմութիւն մը ներկայ էր Ամեն. Սրբազանին [illegible] քարոզին, որ սուրբ և անոյշ կեանքին վրայ [illegible] խորհրդածութիւններով ազդուեց բարեպաշտ ունկնդիրներու հոգին:

Բարեպաշտական որոշումով մը՝ Ս. Պատրիարք Հօր հաճութիւնն առնուեցաւ հետեւեալ օրն ալ Պատրիարքարան չերթալ և այցել տեղւոյն դպրոցները: Իր շատ կողմերովը ազգասէր Իւսկիւտարը դպրոցներու մասին հարուստ է և զարգացած և արժանաւոր փառք մը եղաւ իրեն Պատրիարքի մը ցուցադրելու իր իմացական զարդերն, որ միշտ նախանձելի եղած են Պոլսոյ միւս դպրոցներէ:

Ժամը 4ին սկսան դպրոցական այցելութիւնք: Սրբազան հայրը նախ այցեց Ենիմահալլէի դպրոցը, ուր դեռ կը մնան ձեմարանի խուցերը, և ընտանի յարգանքով խրախուսեց սաներն և ուսուցիչները: Ժամ մը ետքը հասաւ Խաչի թաղը և ուղեկցութեամբ Գեր. քարոզիչ Ալէմտճեան Սրբազանին ու քահանաներուն՝ մտաւ նախ օրիորդներուն յարկը. հոն երեքտասանամեայ փոքրիկ մը կարդաց կարճ ու դողդղուն ուղերձ մը առ. հանդիսադիր Սրբազանն, որ շատ խանդաղատեցաւ՝ մանաւանդ այն խօսքին վրայ թէ «իր ներկայութիւնը թիթեռնիկի թեւեր տուած էր իրենց լեզուին»: Իւրաքանչիւրին ընտանի խօսք մը իր խրատներն ու գիտողութիւնները տալէ ետքը՝ աչքէ անցուց նաեւ իրենց ձեռագործներն ու անցաւ արանց յարկը. հոն ալ՝ մանուկներու և պատանիներու կողմէն նոյն պատկառոտ եռանդը և Սրբազանին կողմէն նոյն զուարթ խրախուսանքը՝ ողեւոր հանդէսի մը ձեւը տուին այդ այցելութեան, որուն պահպանիչ մը վերջաբան եղաւ:

Ժամը եօթն էր՝ երբ անցանք Սելամսըզի «փոխ-Պատրիարքարան»ը, ուր [illegible] Պատրիարքի առանձին հրաժարեալ պատրիարքներու յատուկ շէնք մը՝ մէկ քանի տարի է կը ծառայէ մանրամասն մանկապարտէզի: Ցխանի չափ կարմրադէմ մանկիկներ իրենց մայրիկ օրիորդներու պարտականութեամբ վարդ [illegible] մը դիմաւորեցին եկեղեցական այցողներու դպրատուն և սուրբ պատշաճի երգով մը սկսան իրենց փոքրիկ հանճարին խաղերը ներկայացնել Միքայէլեան դրութեամբ։ Կարմրիկ պար մը և աքաղաղի ոտքերով մը մանկական զուարճալի եղանակներով համեմատուած այդ ծաղկոցին անմեղ բուրումները ժպտալիններին և Սրբազան Հայրերուն հետ ներկաներուն ալ սրտերին ազգային նոր գորովանք մը։ Միքայէլեան մանկապարտէզը անտարակոյս գեղեցկութիւններ ունենալ կը թուի։

Հօր և Թաղին գովքը բաշխուեցան չոքար, և իր հայրական օրհնութիւնները տալէ ետև՝ Ամեն. Սրբազանն ուղեկիցներովն անցաւ Պէրպէրեան վարժարանը։

Երկամեայ ուսումնական բացակայութենէ մը ետև՝ դեռ նոր իր գործին գլուխն անցած վաստակաւոր տնօրէնը նոյն պահուն ընդհատելով իր դասախօսութիւնը՝ գլխիաց դիմաւորեց Սրբազան Հայրը և որպէս զի անձամբ ականատես ըլլայ՝ մի առ մի բացաւ իր դասարանին դուռները, ուր կը չարունակէին դասերը։ Աւանդուած փրանսերէնի, թուաբանական ու երկրաչափական պատասխանութեանց քառորդէ մը չափ ունկնդիր ըլլալէ ետև՝ իր խօսքն ընդհանուրին ու մանաւանդ աշակերտներուն ուղղելով՝ Ամեն. Սրբազանը չեշտելով նշանակեց գիտութեան լծորդ առաքինութեան կարեւորութիւնը. «Եթէ գիտուն ըլլաք և չունենաք բարութիւն, բաւ, ոչ միայն օգտակար չէք ըլլար՝ այլ նաև վնասակար ալ կ՚ըլլաք, և այն ատեն՝ իրաւ աղէկ կ՚ըլլար որ տգէտ մնայիք և գիտուն անբարութեամբ պատճառ չըլլայիք անդարմանելի վնասներու։»

Վարժարանին միջնասրահը՝ երկու հարիւրէ աւելի աշակերտներու ներկայութեան Սրբազանն ունկնդրեց տնօրէն Պէրպէրեան էֆէնտիի յուզեալ ուղերձին, որով կը շնորհաւորէր Նորին Սրբազանութեան կրթասիրական այցելութիւնն և կը յայտնէր իր երախտագիտութիւնը։ Իսկ իրեն կարի բնական յարիլ մը մէջ՝ հայրական ձևով մը խօսք առաւ Ս. Պատրիարքը, խրախուսեց և օրհնեց աշակերտները, տաներն ու այդ քանամեայ յարկն, որ բազմաթիւ ճիգերով օր օրի իր հին համբաւին վրայ նոր արժէքներ աւելցնելու վրայ է։

Երկու հարիւրէ աւելի տղաք վաղն ի վաղը փութացին ի համբոյր Նորին Սրբազնութեան աջոյն, որ հակառակ իր յոգնած վիճակին՝ կ՚երկայնմտէր մանուկներուն այդ սրտագին բերմանց։

Իրիկուան դէմ էր երբ մեկնեցաւ Նորին Սրբազնութիւնը Պէրպէրեանէն Իճատիյէի վարժարանը, ուր նոյն փոխադարձ ընդունելութիւններն և խրախոյսները տեղի ունեցան։

Յ. Գ. Մ.

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՈՒ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՈՅՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Գահիրէի գերման գաղթականութեան երեւելիները հանգանակութիւն մը կը կատարեն, Գերմանիոյ կայսրը Գահիրէ գտնուած միջոցին Խօզպէքիէ պարտէզին մէջ հանդէսներ տալու համար։

—Աւելի 1500 հատ գերման դրօշ յանձնարարեց։ Խօլիական բնտանիքին պատկանող և գերման լեզուին հմուտ անձեր Վիլհէլմ Բ.ի հետևորդ պիտի ըլլան, Եգիպտոսի մէջ կատարած ուղևորութեանը միջոցին։

—Պէրլինէր Թակեպլաթ կ՚ըսէ,— «Վիլհէլմ Բ.ի ուղևորութեան շրջկան մասը պիտի կազմէ Պաղեստինի մէջ կատարելիք ուղևորութիւնը։ Վրանները պիտի կանգնուին Արեւի Տաճարին աւերակներուն մէջ։ Ուղևորութեան ծրագիրը այնպէս մը պատրաստուած է որ կայսրը լուսնի լրման ատեն հոն պիտի հասնի, որով լուսնի արծաթափայլ լոյսին տակ տեսարանը շատ գեղեցիկ պիտի ըլլայ։ Արեւի Տաճարին աւերակներուն մէջ պիտի դիտեն արեւու ծագումը, որ մանաւանդ չքեղ կ՚ըլլայ հարաւային կլիմաներու տակ։»

—Գերմանիոյ կայսեր ու կայսրուհիին Կ. Պոլսէն Սուրիա ուղևորութեան ծրագիրը սայսպէս պատրաստուած է.

Հոկտ. 25ին (Ն. Տ.) Հայֆա պիտի ժամանէ։ 26ին Կեսարէ պիտի ուղևորի և հոն պիտի մնայ։ 27ին՝ Կեսարէէն Եաֆա։ 28ին Եաֆայէն Լաթրոն։ 29ին առաւօտեան երրորդական ժամ 7ին Երուսաղէմ պիտի ուղևորի։ Կէս օրէն մէկ ժամ ետքը Երուսաղէմի մօտ վերջին օթեւանը հասնելով պիտի ճաշէ։ Երեք ժամ ետքը Վիլհէլմ Բ. ձիով Երուսաղէմ պիտի մտնէ Եաֆայի դուռնէն և հետևեալ Ս. Գերեզմանը պիտի այցելէ։ Հոկտ. 30ին Բեթղեհէմ ու Գեթսեմանի պիտի երթայ և կէս օրէն ետքը՝ Ձիթենեաց Լեռը։ Հոկտ. 31ին կէս օրէն երկու ժամ առաջ պիտի կատարուի Ս. Փրկիչ բողոքական նորակառոյց եկեղեցիին օծումը։ Կէս օրէն ետքը Երիքով պիտի երթայ։ Նոյեմ. 1ի առաւօտ Մեռեալ ծով և անկէ ձիով Յորդանան գետը։ Կէս օրէն ժամ մը ետքը պիտի ճաշէ Յորդանանի եզերքը. ետքը վերադառնալով պիտի այցելէ ռուսական վանքը ու եկեղեցին։ Նոյեմ. 2ին Երուսաղէմ դառնալով քաղաքը պիտի այցելէ։ Նոյեմ. 3ին պիտի այցելէ գերման զբօսնոցը և միւս հաստատութիւնները։ Նոյեմ. 4ի առաւօտ ձիով Մար-Սապա պիտի երթայ ու դառնայ։ Կէս օրէն ետքը պիտի այցելէ հրեաներու հաստատած երկրագործական ագարակները։ Այդ միջոցին կայսրուհին պիտի այցելէ Սողոմոնի տաճարը և Պէյթ-Կալա։ Նոյեմ. 5ին յատուկ կառախումբով Երուսաղէմէն պիտի մեկնի։ Եթէ օդը նպաստաւոր ըլլայ, Եաֆայէն շոգենաւ պիտի նստի և հակառակ պարագային գիշերը հոն պիտի անցընէ։ Եթէ ծովու ճամբով երթալ կարելի չըլլայ, ցամաքէն Հայֆա պիտի ուղևորի Կեսարէի, Թափոր լերան, Թիպերիայի ու Նազարէթի ճամբով։ Պալպեքի մէջ այս ուղևորութիւնը պիտի կատարէ Նոյեմ. 6, 7, 8 ու 9ին. Եթէ ուղևորութիւնը շոգենաւով կատարել կարելի ըլլայ, Վիլհէլմ Բ. Նոյեմ. 7ին Հայֆայէն կառքով պիտի մեկնի և կէսօրին Նազարէթ պիտի ժամանէ։ Երկու ժամ ետքը Թափոր լեռը պիտի երթայ և հոն պիտի կենայ։ Նոյեմ. 8ին առտուն Թափոր լեռնէն մեկնելով կէսօրին Թիպերիա պիտի հասնի և պիտի այցելէ Գալիլեայի ծովին գլխաւոր վայրերը։ Կայսրը գիշերը վրանի տակ պիտի անցընէ։ Նոյեմ. 9ին առտուն Թիպերիայէն մեկնելով կէսօրին Նազարէթ պիտի ժամանէ, պիտի ճաշէ և երկու ժամ ետքը ճամբայ ելնելով կէսօրէն վեց ժամ յետոյ Հայֆա պիտի հասնի։

Նոյեմ. 10ին Հայֆայէն ճամբայ ելնելով հետևեալ օրը Պէրութ պիտի հասնի։ Նոյեմ. 12ին մասնաւոր կառախումբով Պէրութէն Դամասկոս պիտի երթայ։ Նոյեմ. 14ին մասնաւոր կառախումբով Դամասկոսէն ճամբայ պիտի ելնէ և կէս օրին Մալաքա պիտի հասնի, պիտի ճաշէ և ետքը Պալպէք պիտի ուղևորի։ Նոյեմ. 15ին պիտի այցելէ Պալպէքի աւերակները։ Կէս օրէն երկու ժամ առաջ նորէն Մալաքա պիտի ուղևորի և երկու ժամ ետքը Պէրութ պիտի երթայ և իրիկուան հոն պիտի ժամանէ։ Նոյեմ. 16ի առտուն պիտի մեկնի։

—Կ. Պոլսէն մինչև Սուրիա, կայսրը, կայսրուհին ու հետևորդները տանող շոգենաւերը ո և է նաւահանգիստի պիտի չմօտենան։

—Գերմանիոյ կայսրը ու կայսրուհին Հոհէնցոլլըրն զբօսանաւով պիտի գան Կ. Պոլիս։ Զբօսանաւին պիտի հետևին Հէլա և Հէրթա մարտանաւերը։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
ՏՕՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
[illegible]
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ
[illegible]
Դրուատեալ եւ յանձնարարեալ
ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԻՆ
Կարևոր գործ ամէն մարդու համար
Գին 25 ՂՐՇ.
Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան տպարան (Իսկի Զափթիէ Ճատտէսի թիւ 61)
Կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղրշ. թղթատարութեան փոստ կամ հինգ ու կէս փր. նոց [illegible] փոխարէն, կը ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ։ 6—10
137

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը իր հետ ունենալով Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան Էֆէնտին, երէկ Քաղ. Ժողովի նիստէն անմիջապէս վերջը, Կայս. Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ա. Քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ։

—Քաղ. Ժողովը իր նիստը գումարեց երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանը նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ստեփան փաշա Ասլանեանի։

1. Դատական գործոց Բարձր. Նախարարը՝ Եպարքոսական հրամանագրին համեմատ, ծանուցագրով մը կը յայտնէր թէ Վեհ. Սուլթանի Կայս. Իրադէին համաձայն՝ Ազգ. Հիւանդանոցի հացին և միսին յանձնման գործողութեանը համար հարկ եղածը ծանուցուած է Ներքին և Ելմտական գործոց Նախարարներուն։

Ժողովը գոհութեամբ տեղեկացաւ այս ծանուցագրին պարունակութեանը և որոշեց Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան հաղորդել զայն։

2. Ժողովը լսեց Օրթագիւղի ազգապատկան գետնի վիճակին վրայ Խաչատուրեան Կարապետ և Տէր Ներսէսեան Տիգրան Էֆէնտիներու կատարած քննութեան արդիւնքը և որոշեց խնդիրը ներկայացնել Խառն Ժողովի յառաջիկայ նիստին։

3. Տնտեսական Խորհուրդը յայտագրով մը ծանուցանելով թէ իր մէջէն պակսած անդամներուն տեղ նոր ընտրութիւն չէ կրցած տեղի ունենալ, հրահանգ խնդրած էր որ, անդամներու օրինական թիւին թէ պաշտօնի վրայ գտնուողներուն մեծամասնութիւնը պէտք է փնտռել Խորհուրդին գումարումներուն մէջ։

Ժողովը յանձնարարեց որ միշտ օրինական թիւին մեծամասնութիւնը փնտռուի. այս առթիւ որոշեց նաև յանձնարարել Տնտես. Խորհուրդին որ Ազգ. Հոգաբարձութիւններէն և պաշտօնական Թաղ. Խորհուրդներէն առնուած հաշիւները քսան օրէն ներկայացնէ Քաղ. Ժողովին։

4. Բերայի Թաղ. Խորհուրդը՝ տեղւոյն Ազգ. վարժարաններուն համար Պարտուց հատուցման Սնտուկէն ստանալիք գումարին անպաշտպանութիւնը յայտնած և անոր յանձնումը առաջարկած էր։ Ժողովը գիտակցութեամբ կարևորը քննելու համար, հարկ դատեց Պարտուց Հատուցման Սնտուկին վիճակին վրայ լիակատար տեղեկութիւն ստանալ և բաւ այժմ որոշեց հրաւիրել Յանձնաժողովը յայտագրելու Սնտուկին ընդհանուր վիճակը։

Ժողովը ստանձնեց այս պաշտօնը կարգ մը յարաբերական և անհատական խնդիրներով։

—Երէկ մայրաքաղաքս հասան Բաբերդէն ճամբայ հանուած 10 մանչ և 3 աղջիկ որբեր որոնք ուղղակի Ազգ. Հիւանդանոց առաջնորդուեցան։

—Ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ տրուած հրահանգի մը համաձայն՝ գաւառներէն մայրաքաղաքս հասնող ազգայիններուն իրենց տեղերը երթալու ձեւակերպութիւնները մեծապէս դիւրացուցած են։

—Հանգուցեալ Տիրայեկ Յովհաննէս Պաշտպանի ընդարձակ կենսագրութիւնը ատպագրուելու մօտ ըլլալով՝ կը խնդրուի անոնցմէ, որոնց մասնաւոր նամակով դիմում եղած է և անոնցմէ ևս, որոնք այդ բազմահմուտ անձին գրական ու կենցաղական նշանաւոր պարագաներուն վրայ ունին անծանօթ տեղեկութիւններ, որպէս զի մինչև Սեպտեմբեր 22 (Հ. Տ.) բարեհաճին ղրկել եղածը գրաւորապէս յղել Արեւելքի խմբագրատունը։ Իւրաքանչիւր տեղեկատու պիտի ստանայ ի նուէր յիշեալ կենսագրութենէն օրինակ մը։

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ԿՈՒԶՈՒԻ
Յանձնարարութեան տան մը համար կարող գործակատար մը կ՚ուզուի, որ գիտնայ Փրանսերէն խօսիլ և մասն ճանչնայ հրապարակը։
Լաւ պայմաններ՝ եթէ ներկայացողը ձեռնհաս մարդ մը ըլլայ։
Ր. Կ. հասցէով դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։ 143

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուան թղթատարով ստացուած սեպտ. 26 թուականի եւրոպական թերթերէն քաղուած։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Գահիրէէն կիրակի թուով կը հեռագրեն թէ Քիչնըր փաշա Ֆաշոտա, Սէնաար և Զօպաթէն Օմտուրման դարձեր է։ Տէրվիշներն այլ ևս ճակատամարտի վայրեր չունին իրենց ձեռքը։ Անոնց քանի մը շէյխերներն ալ գրաւուած են։

—Սեպտ. 25ին կիրակի օրուան թուով Օսմաթի կը հեռագրեն թէ Քասսալայէն առնուած լուրերու նայելով, գնդապետ Բէրսըն ամսոյս 10/22ին Կէտարիֆը գրաւեր է երեք ժամուան մէջ։ Թշնամին 3000 մարդ ունէր որոց 500ը մեռեր են կռուի միջոցին։ Եգիպտական բանակին 37 մեռեալ և 59 վիրաւորեալ կան։ Անգլիացի սպաներէն վնասուող չկայ։

—Թիմէր Բարիզէն կ՚իմանայ թէ Ֆաշոտայի նկատմամբ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջև տեղի ունեցած բանակցութիւնները բաւական յառաջացած են և թէ խմաստ համաձայնութիւն մը պիտի կրնայ գոյանալ։

—Տէյլի Թէլէկրաֆ Գահիրէէն կ՚իմանայ թէ Քիչնըր փաշա՝ Մարշանի արշաւախումբին Ֆաշոտա ըլլալը ծանուցեր է և յայտներ է որ Մարշան փրանսական կառավարութենէն իր առած վերջին հրահանգներուն համեմատ մնացած է Ֆաշոտայէն։ Քիչնըր փաշա անգլիական և եգիպտական դրօշակները պարզեր է Ֆաշոտայի վրայ և երկու սուտանեան գումարտակին ու Հայլանտերներու հասցուած մը ձգեր է հոն Ճէքսըն գնդապետին հրամանատարութեան ներքեւ։ Կ՚երեւի թէ բանակցութեանց արդիւնքն է այս կարգադրութիւնը։

ԽՈՒԹԷՐՀԱՃԻՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Տէյլի Նիւզ կը հրատարակէ Էսթէրհազիի մէկ նամակը, որով սա կը բողոքէ Օպսէրվէրի մէջ իրեն նկատմամբ եղած հրատարակութիւններուն դէմ։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ երեսփոխան Տոքթ. Վիցոնթայ հարցապնդում ուղղած է նախարարապետ Պանֆի՝ թէ Աւստրիա-Հունգարիոյ կառավարութիւնը ինչ պատասխան տուած է Զարին զինաթափութեան դեսպանախորհրդի մը գումարման առաջարկին։ Պարոն Պանֆի այս հարցման պատասխանելով ըսեր է. «Թէպէտ այդ մասին լիակատար բացատրութիւն մը տալ արտաքին գործոց նախարարին կը պատկանի, սակայն կրնամ ըսել թէ մեծ համակրութիւն կը տածէ Աւստրիոյ կառավարութիւնը Զարին կողմէ եղած առաջարկին և մեր Թագաւոր-Կայսրը պիտի հաճի իր ներկայացուցիչն ունենալ այդ դեսպանախորհրդին մէջ, եթէ այլ մեծ կառավարութիւններ միաժամանակ մասնակցին այդ գումարման։»

Տոքթ. Վիցոնթայ գոհ մնացած է այս պատասխանէն և միանգամայն փափաք յայտներ է պաշտօնապէս և վերջնական բացատրութիւն մը ստանալ այս մասին։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ.—Չինու կայսեր խորհրդականը, Քանկ-Եու-Մէի, որուն համար բռնեցաւ թէ ծանուցեալ հրամանագիրները ստորագրել տուած է, մայր կայսրուհիին կողմէ իբրև դաւաճան ամբաստանեալ է։ Քանկ-Եու-Մէի, ինչպէս ծանուցինք, փախած է։ Շանկայէն հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ Վու-Սանկ գացեր և հոն գտնուող անգլիական թնդանօթանաւը ապաստաներ է։

Վերջին լուրերու նայելով, Չինու մէջ կացութիւնը խառնակ է։ Վէյ-Հայ-Վէյէն կը հեռագրեն թէ Սամբուրինն անգլիական ծովակալը շաբաթ օրը փութով մեկներ է գաղտնի հրամաններով։ Կը կարծուի թէ Թագ-Քօ կ՚երթայ։ Չէ-Ֆուէն անոր պիտի ընկերանան վեց մարտանաւ։

—Ինչպէս ծանուցեցաւ, Չինու կայսեր վերջին հրամանագիրներուն հրատարակութեան մէջ Ճափոնի նախորդ նախարարապետ Իթօ մարքիզն, որ այժմ Բէքին կը գտնուի, անուղղակի դեր ունեցած է։ Իթօ մարքիզը յայտարարեր է թէ կայսրը փափաք յայտներ է օգտուիլ մարքիզին խորհուրդներէն, բարենորոգման ձեռնարկելու համար։ Իթօ մարքիզը պատասխաներ է թէ այդ ծրագրին գործադրութիւնը այնչափ կարելի չի տեսներ։ Իթօ մարքիզը տասնհինգ օրէն Բէքին պիտի դառնայ։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատուն եկած հեռագրի մը նայելով, Քիչնըր փաշա, Ֆաշոտայի վրայ քալելու միջոցին, կռիւ ընել տուեր է Տէրվիշներու պատկանող Սաֆիէ շոգենաւին վրայ որ ընկղմեր է։ Մարդու կորուստ չկայ պատաներ։ Թղթակցութիւններն ալ ընկերներու պատկանող տասնմէկ նաւ բռներ են։

—Քուրիէ Տէլլը Սէրա կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը խօսայցի հայտրանաւ Քագամէյի հետ որ ծանօթ է Սուտանի մէջ կատարած իր բազմաթիւ երկրախուզութիւններով։ Քագամէյի, որ խմբի փաշայի և Սլէթինի ընկերը եղած է, անգլիական քաղաքականութեան դէմ քիչ մը բուռն լեզուով կը խօսի և կ՚ըսէ.— «Անհասկնալի է թէ ալքութիւնները ինչո՞ւ թոյլ կու տան, որ Անգլիա Նեղոսի վրայ ամենակարող ըլլայ, Եգիպտոսի օգնելու պատրուակով։ Իտալիոյ մէջ դժբաղդաբար միշտ տրամադրութիւն մը կայ Անգլիոյ ըրածը աղէկ գտնելու, սակայն պէտք չէ մոռնալ Շուայնֆուրթի խրատները։»

Քագամէյի կը պարզէ անգլիական անձնասիրութիւնը Իտալիոյ վերաբերած գործերուն համար և կ՚ըսէ թէ խնդրին կարգադրութեանը սկսելու համար, ալքութիւնները պէտք է պահանջեն որ Սուտան միջազգային ըլլայ։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Օպսէրվըրի խմբագիրներէն մէկը, որ տասը օր հիւրընկալած է Էսթէրհազին, կը հրատարակէ Էսթէրհազի սա յայտարարութիւնները.

«Պորտրոն ես գրեցի գնդապետ Սանտէրի հրամանով։ Գնդապետ Հանրի ալ տեղեկութիւն ունէր։ Այդ երկուքն ալ մեռած են, բայց կրնամ ապացուցանել թէ Պորտրոն ես գրեցի։ Պորտրոն պիտի ծառայէր դրական կերպով ապացուցանելու Տրէյֆիւսի մեղապարտութիւնը, որովհետև տեղեկութեանց դիւանը անոր դէմ բարոյական ապացոյցներ միայն ունէր։ Պէրլինի փրանսական լրտեսներէն լուր առնուած էր թէ գերման սպայակոյտը այնպիսի պաշտօնագիրներ ունէր ձեռքը զորս Տրէյֆիւս միայն կրնար անոր հաղորդել։ Պորտրոն այդ պաշտօնաթուղթերուն ցանկը կը պարունակէր։ Փրանսական սպայակոյտը զանազան փորձերու ենթարկեց Տրէյֆիւսը, որպէսզի կատարեալ համոզում գոյացնէ անոր մատնիչ ըլլալուն համար։ Օր մը բոլորովին անգոյ յառաջադեկ մը գրել տուին Տրէյֆիւսի, հարաւային արեւելեան սահմանագլխին վրայ զօրքերու համախմբման համար։ Քանի մը օր ետքը Իտալիոյ մէջ գտնուող փրանսացի լրտեսները տեղեկագրեցին թէ Իտալիոյ սպայակոյտը սահմանագլխին մօտ, Նիսի շրջակայքը, փոփոխութիւններ կ՚ընէ։ Այս փոփոխութիւնները կատարելապէս կը համապատասխանէին Տրէյֆիւսի գրել տրուած երևակայական յառաջադեկին։

«Տրէյֆիւս կրնար երկար արձակուրդներ անցընել Գերմանիոյ մէջ և գերման իշխանութիւնները բնաւ չէին նեղեր զինքը, ինչ որ նոր ապացոյց մըն է թէ Տրէյֆիւս ծանօթ էր Գերմանիոյ մէջ։ Պորտրոն տասնաց վարանումի գրեցի։ Միշտ անհրաժեշտ է դրական ապացոյցներ յօրինել մատնիչներուն դէմ, որովհետև ուրիշ կերպով կարելի չէ գտնել պատժելու յանցաւորը։ Գնդապետ Շուարցքոբէն ճշմարիտ խօսեցաւ ըսելով որ պորտրոն երբեք չէ տեսած. բնաւ տեսած չէ։ Տեղեկութեանց գործակալ մըն էր որ Պորտրոն գերման դեսպանատան դռնապանին յանձնեց։ Այս ալ Ֆրանսայի ծառայող լրտես մըն էր։ Դռնապանը զայն տուաւ Կ...անունով ուրիշ գործակալի մը որ յանձնեց տեղեկութեանց դիւանին։ Արդարեւ պէտք էր վաւերական հանգամանք մը տալ այդ թուղթին։ Տրէյֆիւս միմիայն այդ Պորտրոյով դատապարտուեցաւ։ Զինուորական ատեանին ցոյց տրուած գաղտնի թուղթը այն նշանաւոր նամակն էր որ կը պարունակէր. «Այդ անպիտան Տ...» խօսքերը։ Տ. սկզբնատառը Տրէյֆիւսը ցոյց չի տար, այլ ուրիշ անձ մը որուն անունն ալ Տ...ով կը սկսի և որ տեղեկութեանց դիւանին պաշտօնատար մըն է։»

—Օպսէրվըր կ՚ըսէ թէ Էսթէրհազի հիմա զերծ է փրանսական ոստիկանութեան հսկողութենէն։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԴԷՄ ՆՈՐ ԱՊԱՑՈՅՑՆԵՐ. —Բարիզի թերթերը վերջերս տարօրինակ գրոյց մը հրատարակեցին թէ Տրէյֆիւսի գործին վերաբերեալ ամենէն կարևոր թուղթերը կը գտնուին գաւառացի նօտարի մը Պ. տը Կալի քով։ Այս թուղթերը ձեռք անցուցեր է Տոքթ. Բանսոն անուն բժիշկ մը՝ Տրէյֆիւս աքսորավայրը երթալու համար շոգենաւ նստած միջոցին։ Թուղթերը գտնուեր են Տրէյֆիւսի հագուստին մէջ ուր կարուած էին եղեր։ Թուղթերը լեցուն երկու պահարաններ կը բաղկանան։ Մէկին վրայ գրուած է եղեր. «Իմ մահուանս յանձնուած է Պ. տը Կալի, Մոնթէնեար-Շամպանի մէջ»։ Իսկ միւսին վրայ՝ «Մահէս ետքը պէտք է բացուի»։ Երկուքին ալ տակը Տոքթ. Բանսոնի ստորագրութիւնը կայ։ Պ. տը Կալ, որ կարդացած է այդ թուղթերը, յայտարարեր է թէ Տրէյֆիւս մեղապարտ է։ Նօտարը ըսեր է թէ իր պաշտօնին բերմամբ այդ թուղթերը մարդու պիտի չյանձնէ։ Բարիզի թերթերը կ՚ըսեն որ եթէ մէջտեղ հանուին, այլ ևս խնդիրը պիտի պարզուի և ամէն դատ պիտի հասկցուի։ Զինուորական վերաքննիչ մը, որ Պ. տը Կալի տունը այցելելով թուղթերը անձամբ տեսած էր, խնդիրը տեղեկագրեր է գնդապետ Տոմալեի։

ՏՐԷՅՖԻՒՍ ՓԱԽԱԾ.—Լոնտոնի թերթ մը ծանուցանելէ յետոյ թէ Տրէյֆիւս փախեր է աքսորավայրէն, կ՚ըսէ.—«Ֆրանսայի համար մեծ դժուարութիւնը Տրէյֆիւսը գտնելն է։ Տրէյֆիւս երկու տարի առաջ փախած է Սատանայի կղզիէն։ Պաշտօնեաները վախնալով այս դէպքին Ֆրանսայի մէջ առաջ բերելիք տպաւորութենէն, ուրիշ մարդ մը անոր տեղ դրեր և խնդիրը ծածկեր են։ Տրէյֆիւս Հարաւային Ամերիկա գացած է, ուր ուրիշ անունով մը կ՚ապրի։ Հիմա վերադատում մը անհրաժեշտ ըլլալով, փրանսական կառավարութիւնը պէտք է որ ճարտարութեամբ գործէ. նախ պէտք է հաւնեցնել Տրէյֆիւսը որ աքսորավայրը դառնայ։ Տրէյֆիւս կառավարական պաշտօնեաներուն հաւատարմութիւն չունի, որովհետեւ նորէն աքսորավայրը դառնալը այնչափ վտանգաւոր է որքան վտանգաւոր է երբ մարդ մը իր գլուխը առիւծին բերանը դնէ։»

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ.—Ֆրանսայի մէջ նախարարական տագնապի գրոյցներ կան։ Կ՚ըսուի թէ պատերազմական նախարար զօրավար Շանուան պիտի հրաժարի և նախարարներէն մէկ ուրիշն ալ անոր օրինակին պիտի հետևի։

[illegible].—Հռոմէն կը հեռագրեն Բոլիթիքէ Քոռեսբոնտենցի թէ բոլոր դահլիճները ծանուցեր են որ սկզբունքով կը հաւանին Իտալիոյ առաջարկութեան, ծայրայեղներու դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն համար։ Հետևաբար մօտերս հրաւէր պիտի ըլլայ միջազգային դեսպանախորհուրդ մը գումարելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Երէկ ծանուցինք թէ Անգլիա ու Գերմանիա իրենց մէջ պիտի բաժնեն Մոզամպիքը (Աֆրիկէ) զոր Բորթուգալիա իրենց կը թողու, դրամական հատուցման մը փոխարէն։ Գերմանիա հիւսիսային մասը կը ստանայ մինչև Զամպեզ և Անգլիա՝ հարաւային մասը։ Անգլիա և Գերմանիա կը բանակցին նաև իրենց մէջ բաժնելու համար Սամոայի չէզոք երկիրները, Վալվիսի ծովածոցին և Բամպոսին մէջ սահմանագլուխները ուղղելով հանդերձ. նոյնպէս Աֆրիկէի ցամաքին վրայ երկաթուղի գծեր ու հեռագրական թելեր հաստատելու համար։

ՓԻԼԻՓՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ. — Մատրիտէն կը հեռագրեն.— Սպանիոյ նախարարութիւնը եւրոպական տէրութիւններուն կարծիքը հարցուց, Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ Մ. Նահանգաց ազդեցութեան աւելնալուն վրայ։ Դահլիճը պաշտօնապէս ստացած է տէրութիւններէն մէկ քանին ընդդիմութեան պատճառ մը չեն գտներ Փիլիպպեաններու վրայ ամերիկեան քոնթրոլի մը հաստատման, զոր նախամեծար կը համարին այդ արշիպեղագոսին բոլորովին Մ. Նահանգաց ձեռքը անցնելէն։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ.—Աւստրիոյ խորհրդարանը բացուելէ առաջ զանազան կուսակցութիւններ գումարում մը ունեցան համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։ Ընդդիմադիր գերման կուսակցութիւնը գումարուեցաւ իր ընթացքը ճշդելու համար։ Սահմանադրական մեծ կալուածատէրերը, յառաջդիմականները, ժողովրդականները և քրիստոնեայ-ընկերվարականները ներկայ էին, միայն Շէօնէրէրի խումբին ազգային կուսակցութեան պատկանողները բացակայ էին։ Նախ սուգի արտայայտութիւն մը ըրին և յետոյ բանակցեցան խափանարարութիւնը ընդմիջելու ծրագրին վրայ, որպէս զի ստորևհանգամանական պետական պայմանադրութեան վրայ վիճաբանիլ կարելի ըլլայ։ Սակայն բանակցութիւնները արդիւնք մը չունեցան և իւրաքանչիւր խումբ պահեց իր գործելու ազատութիւնը։

Վիեն Ապգէնբռսդ կէս պաշտօնական թերթը երկար յօդուած մը կը հրատարակէ ուր նախարարապետին գաղափարները կ՚երեւնան։ Այդ թերթը կը յանձնարարէ երեսփ. ժողովոյ բոլոր կուսակցութիւններուն իրենց աջակցութիւնը չզլանալ խորհրդարանական աշխատութեան և չխոչընդոտել կառավարութիւնը որ առանց Խորհրդարանին կարծիքը առնելու, հայթայթէ պետութեան անհրաժեշտ պէտքերը։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ. — Գնդապետ Լուկարտ կիրակի Լիվրբուլ հասաւ, անգլիական կառավարութեան հետ բանակցելու, այն կարգադրութիւններուն վրայ որոնք պիտի ըլլան Նիկէրի Ընկերութեան պատկանող երկիրները բրիտանական կառավարութեան փոխանցելու համար։ Կը կարծուի թէ Լուկարտ Նիկէրիոյի առաջին կառավարիչը ըլլայ։ Նիկէրի Ընկերութեան պատկանող հողամասերը Սրնըլա և տեղակալ Էնիլէլս ալ Լիվրբուլ հասան։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Տարած օր Թորինոյի մէջ յաջողութեամբ ծովը իջեցին Բուլիա զրահապատ նոր յածանաւը։ Ներկայ էր ծովային նախարար Բալլոթիգօ։ Մորին ծովակալին նաւատորմը, Տանտոլօ, Ումպերթօ, Սարտէնեա, Լաուրիա Բաշթէնթին եւ Սավոիա նաւերը տասնօրը Նափոլի մէջ կը գտնուին։ Սավոյիայի մէջ են Նափոլի իշխանը ու իշխանուհին։

Բայց տխուր արկած մը խանգարեց հանդէսը. Արարողութեան վերջանալը ծանուցանող հրթիռ մը արձակուած միջոցին հրանիւթ պարունակող տնակ մը, որ նաւու մը վրայ դրուած էր, պայթեցաւ. Մէկ քանի մարդ ծովը ինկան, երեք հոգի մեռան, երկու հոգի խղդուեցան և բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան։

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՔԱՐԸ, զոր Գերմանիոյ կայսրը շինել կու տայ, կը ներկայացնէ իշխանը, գլուխը բաց, զրահաւոր զինուորի համազգեստով և մարմինն ալ մեծ գերման դրօշով ծածկուած, պառկած սպիտակ մարմարէ պատուանդանի մը վրայ։ Պատուանդանին քով կայ շուն մը որ մեռեալին կը նայի և հաւատարմութիւնը կը ներկայացնէ։ Գերեզմանաքարին վրայ նստած է կին մը՝ Գերմանիոյ մարմնաւորումը՝ տխուր։ Աջ կողմը կայ մարդու արձան մը լախտով զինուած որ ոյժը կը ներկայացնէ և ձախ կողմը իրաւունքի աստուածուհին, ձեռքը սուրով մը։

ՌՈՒՍԻՈՅ մամուլի բարձրագոյն վարչութիւնը ծանուց բոլոր լրագիրներուն որ Ալզաս Լօրէնի խնդրին վրայ չխօսին, Զարին առաջարկած ընդհ. զինաթափութեան վերաբերեալ յօդուածներուն մէջ։ Այս հրամանին պատճառ եղած է Նովոյէ Վրէմեայի մէկ յօդուածը նոյն խնդրին վրայ զոր հրատարակեցինք։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Բոլիթիքէ Քոռեսբոնտենց Հռոմէն կ՚իմանայ թէ Վատիկան առաջարկեր է Բեթերսպուրկի դաշնին, իրաւարարական դատարան մը կազմել միջազգային խնդիրները կարգադրելու համար։ Վատիկան, նպաստաւոր պատասխան տալով ընդհանուր զինաթափութեան համար Ռուսիոյ ըրած առաջարկութեան, առիթէն օգտուեր է իրականացնելու իրաւարարական դատարանի գաղափարը, որուն երկար տարիներէ ի վեր Պապը մեծ կարեւորութիւն կու տայ։ Վատիկանի շրջանակներուն մէջ կը յուսան թէ տէրութիւնները ընդհանուր զինաթափութեան առաջարկին հետ միասին նկատողութեան առնեն Պապին առաջարկութիւնը։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ.—Քոբէնհակէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, որ հաղորդուած են Յունաստանի Թագուհիին հետևորդ պաշտօնեաներէն, Տանիմարքայի Թագուհիին վիճակը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ. տաքերը շատ ուժգնացած են։ Արքայական ամբողջ գերդաստանը յուսահատած է։ Թագուհիին վիճակը աւելի ծանրացեր է վերջին դէպքերը իմանալուն վրայ։ Յունաստանի Թագաւորը այդ պատճառաւ տակաւին Քոբէնհակ կը մնայ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Տրակոն յածանաւը և Թորփիլահալած մը Նաւարին հասան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը ծանուցեր է Հելլէն կառավարութեան թէ Քոնթրոլի յանձնաժողովին Ֆրանսայի պատուիրակին թոշակը, տարեկան 2000 փր., ինք պիտի վճարէ, որպէս զի Յունաստանի գանձուն վրայ բեռ մը չըլլայ։ Հելլէն կառավարութիւնը ընդունեց այս առաջարկութիւնը։

ՉԻՆՈՒ ՄԱՅՐ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ ԱՆՈՒՆԸ. —Չինու կայսեր հօրաքոյրը, որ մայր կայսրուհին է և խնամակալութիւնը վերստանձնեց, 64 տարեկան է։ Կայսրը երկու անուն ևս աւելցուց մայր կայսրուհիին արդէն երկայն անունին վրայ որ եղաւ, Ցու-Հայ-Թուան-Եու-Քանկ-Ի-Զաու-Եու-Զուանկ-Զինկ-Շու-Քունկ-Զին-Հիսին-Զանկ-Հի։

ԲԱԹՐԱՍԻ մօտ (Յունաստան) աղբիւր մը ջուրերը, որոնք Լատոն գետակը կը հասնին, յանկարծ ցամքեր են և շատ գէշ կը հոտին։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.—Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Վ. Իլլ տը Ֆէմս շոգենաւը, որ Նիւ Քասթլէն կ՚երթար, ընկղմեր է։

ՌՈԲԵՐԴ ՔՈԼԷՃ
Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայս. Բարձր Իրատէով կազմակերպեալ է Եւրոպական ու Ամերիկեան նոյնօրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը որով կը կառավարուի. նաև ընտիր և յաջողակ ուսուցիչներ Հայերէն, Պուլկարերէն, Յունարէն, Գերմաներէն, Ֆրանսերէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, ուր 8000 հատ ընտիր գիրք բազկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիքներ։
Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց. նոր տնօրինութիւնը եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։
Ռոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և գրութեան համար գծուած է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետևի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։
Հաստատութեան քարաշէն և հոյակապ շէնքերը կառուցուած են ի Ռումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպական կողմը գտնուող բարձրերուն ետևը բլրոյ մը վրայ, որոյ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյն է ամէնէն [illegible] ընտրուած է։
Քոլէճին յառաջիկայ տարեշրջանը սկսաւ սեպտեմբեր 15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն, ի Ռումէլի Հիսար։
102 17—24

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւզբաշի Բ. աստիճան տրուեցաւ Վոլչեէրինի երեւելիներէն զինուորական պետութ. հայկազն Եսաւ Ջրեա Փաշազատէ Ալի պէյի։

—Իմթիազի արծաթ շքադրամ՝ ոստիկանութեան քննիչ Լեֆոլան էֆ.ի։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.—Ցոյն լրագիրները կրկին անհիմն կը հերքեն այն լուրը թէ Յունաց Ս. Պատրիարքը հրաժարած ըլլայ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱԶԱՐԻՆ դրւթերու փնձակահանութեան տոմսերը գրօշմաթուղթի տուրքէ ազատ պիտի ըլլան։ Տոմսերը 150,000 հատ, կը տպագրուին. Ակ մասը արդէն աւարտած է և միւս մասինն ալ մօտերս կ՚աւարտի։ Տոմսերուն փնձառումը յառաջիկայ չորսոր օրէն պիտի սկսի Սիրքէճի կայքը, երկաթուղիի կայարանին դիմացը Նմիկլազտ, Թաշին ապէի խանին 5 թիւ սենեակին մէջ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ՚Քոնոր երէկ այցելութիւն տուաւ Պարսից դեսպանին։

ՊԵՐԼԻՆԻ օսմանեան դեսպան Թէվֆիգ փաշա արձակուրդով Կ. Պոլիս պիտի գայ։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.—Պաշտօնաթերթին հրատարակած մէկ տեղեկագրին կ՚երեւի թէ 1898 յունուար 1էն մինչեւ օգոստոս 31, եգիպտական կառավարութեան հասոյթները եղած են 6,396,444 եգիպտական ոսկի և ծախքերը 6,117,430 որով 1898ի առաջին ութ ամիսներուն մէջ հասոյթները 279,005 ոսկի աւելի եղած են, իսկ նախորդ տարւոյն նոյն ամիսներուն հետ բաղդատելով՝ հասոյթները 142,405 ոսկի աւելի եղած են։ Հասոյթի աւելցումները կը կազմեն գլխաւորապէս մաքսերը 23,000 ոսկի, ծխախոտները 23,000 և երկաթուղիները 41,000։ Ծախքերը, նախորդ տարւոյն ութ ամիսներին 162,326 ոսկի աւելի են։ Մասնաւորապէս պատերազմական նախարարութիւնը 44,488 ոսկի աւելի ծախք ունի։ Երկաթուղիներու վարչութեան ծախքը 67,133 ոսկի աւելի եղած է։ Սուտանի հասոյթը որ 1897ի առաջին ութ ամիսներուն 59,321 ոսկի էր, այս տարի 129,607 ոսկի եղած է, այսինքն 70,286 ոսկի աւելի։ Թոշակներու համար 1898ի 8 ամիսներուն 269,586 ոսկի ծախսուած է, մինչեւ 1887 ին այդ գումարը 277,427 էր։

ԽԷՎՔԱՖԻ նախարարութեան վարչական Թարհուրգին նախագահ Ածրի պէյ երէկ գիշեր մեռաւ իր բնակարանին մէջ Հէյպէլի կղզի։ Մարմինը երէկ Պոլիս փոխադրուելով թաղուեցաւ Սիւլէյմանիէ մզկիթին պարտէզին մէջ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց տեղական գործէջներէն առնուած հարիւրին տասնհինգ տոկոսանի տուրքէն հարիւրին մէկը զեղչել։

ՖԵՆԷՐԻ պատրիարքարանի ժողովականներէն Սերաֆիմ և Թարասիոսի մեծ թաղականները այցի ըրին Ռուֆիէ պաշտօն. Նախարարին գացին, Մեծ Կղզիի Ս. Խաթռավանքին սեփական հողերուն համար բողոքելու, սակայն Նախարարը բացակայ ըլլալով խորհրդականին հետ տեսակցեցան։

ՓԱԽՑՈՒԱԾ ԳՈՀԱՐԵՂԷՆ.—Ծանուցուեցաւ թէ Պլօրեքեան հասցէով թղթատարատան տարուած ծրարիկի մը մէջ 500 ոսկի գոհարեղէն գտնուած էր։ Արդ Եգիպտոսէ կ՚իմանանք թէ թղթատարական վերատեսչութեան մէկ տեղեկագրին համաձայն, 1312 տարւոյ մարտէն մինչեւ ներկայ տարւոյն օգոստոսի վերջը նոյն հասցէին հազիւ հազար գրուշի արժէքով գոհարեղէն եկած է։ Տեղեկագրին հետ 15,000 գրուշի գոհարեղէն պարունակող և Պլօրեքեան հասցէին ուղղուած ուրիշ ծրարիկ մը յանձնուեր է թղթատարական վերատեսչութեան։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ թղթակցութեանց դիւանին տեսուչ Թէվֆիգ պէյ որ հանգստեան կոչուեցաւ, 3500 գրշ. ամսաթոշակ պիտի ստանայ։

ՇՈՒԷՏԻ դեսպան Սթէնպոքի կոմսը որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, երէկ իրիկուն մայրաքաղաք դարձաւ Մէսաժըրիի շոգենաւով։

ՀՈԼԼԷՆ դեսպան Խիժան Աավրոկ փաշա տասը օրէն մայրաքաղաք պիտի դառնայ։

—Դեսպանատան Ա. թարգմանը երէկ Աթէնք գնաց, որովհետեւ Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան բանակցութեանց առթիւ Աթէնք կանչուած էր։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ Իքոսիֆինօ վանքին վանահայր, Տ. Իգումէնոս Բրոքոփիոս պաշտօնանկ եղաւ և առաջի օրը Կ. Պոլիս բերուեցաւ Պատրիարքարանին մէջ հարցաքննուելու համար։

ՄԱԼԹԱՅԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Բալի էֆ. երէկ պաշտօնատեղին գնաց։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ լրագիրը կ՚ըսէ թէ վերջին շաբթուան փոթորիկներ ծագեր են։ Կը կարծուի թէ բարձր տեղեր ձիւնած ըլլայ, որովհետեւ բաւական ցուրտ կ՚ընէ եղեր։

ԹՈՔԱԹԻՆ ԴԵՂԸ.—Սիվասէն կը գրեն թէ Թոքաթի օսմանեան բժիշկ մը իր հնարած մէկ դեղով կատարելապէս կը բուժէ եղեր առաջին և երկրորդ աստիճան ծաղկախտը։ Թոքաթ մեղադիր ցոյցն որ նոյն դեղը բժշկական վարժարանին մէջ տարրալուծուի ու փորձուի և գիտական կերպով հաստատուի անոր օգտակարութիւնը։

ՍԹՈՔՀՈԼՄԻ օսմ. դեսպան Շէքիպ փաշա, Շուէտի թագաւորին հրաւէրովը ներկայ գտնուեր է որսորդութեան մը, Շէքիպ փաշա զարկեր է 750 քիլօ ծանրութեամբ վայրի եղջերու մը, թէ Օսքար թագաւորը և թէ ուրիշներ՝ բազմաթիւ վայրի անասուններ և թռչուններ զարկեր են։

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ պատրիարքական փոխանորդը երէկ Ֆէնէր և Թոփով այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ՄԻՐԶԱ ԷՍԱՏՈՒԼԼԱՀ ԽԱՆ, պարսկական ընդհ. հիւպատոս Տրապիզոնի, երէկ մայրաքաղաք եկաւ։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ մէջ, երկուշաբթի օրը, երբ հրեաները քաւութեան տօնին առթիւ սինակոկին մէջ հաւաքուած էին, մէկ քանի չարագործներ քար նետելով ապակիներ կոտրեցին։ Սէրվէթի այս առթիւ ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

ԹԱՍՍՈ կղզիին ժողովուրդին և անտառներու շահագործման փարձակալներուն միջեւ վէճ մը ծագած ըլլալով, Եգիպտոսի Խտիւը երեք պաշտօնեայ ղրկեր է հոն։

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ժողովին ատենադպիր Տօքթ. Զարդարեան նամակով մը կը ծանուցանէ մեզ թէ ժողովը իր շաբաթական նիստերը պիտի վերսկսի գումարել նոյեմ. 1ի ուրբաթ իրիկունէն։

«ՋԻՎԼԻՐԼ ՏԵՐԵԱ» թնդանօթակիրը Հոտէյտա գնաց։ Եմէնի ծովեզերաց վրայ պիտի հսկէ մաքսանենգութիւնները արգիլելու համար։

ՍԿԻՒՏԱՐԷՆ Զամլըճա տանող ճամբան նորոգուելու վրայ է։

ՍՈՒՏԱՆՑԻՆԵՐԸ.—Մալթէմփի մէջ կը կարդանք. «Յաւով կը տեսնենք թէ Իգդամ ժընեվի կանուանէ Սուտանցիները որոնք խալամ են»։

ԲԵՐԱՅԻ պատմական ատեանը մէկ տարուան բանտարկութեան և տասը ոսկի տուգանքի դատապարտեց Հանրի Արթիւր անուն անձ մը որ կեղծ այցեքարտեր շինելով, անոնց միջոցաւ խաբեբայութիւններ ըրած էր։

ՍՐԹԱՔԻՒՂԻ Քրամաէլի ճամբան ընդարձակելու ձեռնարկուած ըլլալով, կայսերական մը հրամայեց ոստիկանութեան պահականոցը վար առնել և յարմար տեղ մը նոր մը կառուցանել։

ԿԱՐՆՈՅ կուսակալը, Տէֆթէրտարը իրեն փոխանորդ կարգելով, Բասէն գաւառը քննական պտոյտի համար։

—Կարնոյ և Սեբաստիոյ դատական քննիչ Ասըմ պէյ Սեբաստիոյէն ճամբայ ելեր է շրջակայ գաւառակներուն մէջ քննութիւն կատարելու համար։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Անցեալ օր Պ. Ճոնի գործարանին մէջ, Ղալաթիոյ քարափին վրայ, ծանր արկած մը պատահեցաւ։ Հալած երկաթ և այլն թափելու ատեն հնոցը բռնկելով, Արապ Ալի ու Մարգան անուն գործաւորներուն երեսները, ձեռքերը ու ոտքերը այրեցան։ Վիրաւորեալները հիւանդանոց տարուեցան։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Ալի անուն մարդ մը որ Ղալաթիոյ մէջ Ալզամի անուն կին մը վիրաւորած էր սպանելու դիտաւորութեամբ։ Ալի դատապարտուեցաւ երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՈՃԻՐՆԵՐ.—Թէփէ Պաշըի կողմը երեքշաբթի գիշեր ոճիր մը գործուեցաւ։ Ալի անուն վաճառ չարագործ մը դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց Նաւային տեղակալ Հագգը էֆ.ն։ Չարագործը ձերբակալուեցաւ և վիրաւորեալը հիւանդանոց տարուեցաւ։

—Առջի գիշեր Սկիւտարի Բօղազ-Եօլի կողմը Բիլանճի անուն 17 տարեկան տղայ մը դաշոյնով ձախ կողէն վիրաւորեց Ալլամլոյ բնակող Եագոմօն Պօղոսը։ Վիրաւորեալը Հայտար Փաշայի հիւանդանոցը տարուեցաւ։ Բիլանճի ձերբակալուելով գործած ոճիրը խոստովանեցաւ։

—Երեքշաբթի գիշեր Ղալաթիոյ Արապ ճամի թաղին մէջ խանութի Եօրկի և խաղաման պարսիկ Նասուֆ կռուի բռնուեցան։ Պարսիկը դաշոյնով վիրաւորեց Եօրկին և փախչելու միջոցին ձերբակալուեցաւ։

ԻՒՆԻԱՅԻ Զահուրը թաղին մէջ, անցեալ օր, Խանձ էֆ. Ռաշատոսի խարխուլ տունը փլաւ։ Հինգ հոգիէ բաղկացած ընտանիքը, որոնց երկուքն տղայ, փլատակներուն տակ մնացին, բայց ազատուեցան, կինը ու տղաքներէն մէկը վիրաւորուած են։

ԷՕՏԷՄԻՇԻ մէջ (Այտընի) անցեալ կիրակի օր հրդեհ ծագելով եօթը խանութ այրեր են։

ՊՐՈՒՍԱ ՄՈՒՏԱՆԻԱՅԻ երկաթուղին անցեալ օր կայարանէ մը մեկնելուն աւելի առնեն տարեկան կին մը ուզեց վար թռչիլ, բայց ինկաւ եւ անիւներուն տակ մնաց. բարեբաղդաբար անմիջապէս ազատուեցաւ։

ՀՐԴԵՀ.—Առջի գիշեր Ղալաթիոյ ձկնորսին մօտ Տգնելլերի գործարանին ծխնելոյզէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց շուտով մարեցին։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեց, որովհետեւ գործարանին դրբերը 1500 ոսկիի ապահովագրուած էին։

Նոյն գիշեր Սուլթան Ահմետի կողմն ալ հրդեհ ծագեցաւ լամպայի մը չբթելէն, բայց շուտով առաջքը առին։

ԱԶԴ.—Իզմիրի Ներսէսեան Որբանոցի Ընկերութեան Գործադիր Ժողովը Որբանոցին համար ներքին հսկողի մը պէտք ունի։ Զի բնակարան, ուտեստ, զգեստ, լուացք, ամսական 250 գրշ. (Ազդ. 2ա)։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար փափաքողք փութան դիմել Ժողովոյ ատենադպիրին։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Վիէննայի թերթէն, 27 սեպտ.

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկ Թիէն-Ծինէն կ՚իմանայ թէ անգլիական մարտանաւերը Թագու հասեր են։ Անգլիա նոր առաւելութիւններ պիտի ստանայ, կ՚ըսուի, ինչպէս և Գերմանիա Շանթունկի գաւառին մէջ նոր և աւելի նպաստաւոր առանձնաշնորհումներ պիտի պահանջէ։

—Տէյլի Մէյլ Բէքինէն կ՚իմանայ թէ պալատին հրամանատար հաւատացեր է որ Թիլացէօ կայսեր մեռած ըլլալու լուրը սուտ է, բայց Չինու կայսրը շատ ծանր հիւանդ է։

—Թագուի առջեւ անգլիական նաւատորմին կողմէ տեղի ունեցած նաւային ցոյցին վրայ խօսելով՝ Նովոյէ Վրեմիա կ՚ըսէ թէ Ռուսիա, Ֆրանսա և Գերմանիա չինական ծովերուն մէջ ունեցած իրենց մարտանաւերը համախմբելու են Թագուի առջեւ, թող չտալու համար որ Անգլիա նոր ազդեցութիւններ ձեռք բերէ։ Իսկ Նովոստի՝ անգլիական թերթերուն լեզուին նայելով, չի կարծեր թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած ըլլայ։

—Թայմզ Բէքինէն կ՚իմանայ թէ Բանկ-Եու-Մէյի հետ աքսորուած է նաեւ Զանկ Եին Հուան, առաջինը հիւրընկալած ըլլալու և անոր փախուստը դիւրացնել ուզելու ամբաստանութեամբ։ Զանկ-Եին-Հուան՝ Լի-Հունկ-Չանկի հակառակորդն է։

—Պաշտօնական Թերթը հրատարակած է Մայր-կայսրուհիին խնամակալութեան անցնիլը։

—Շանկայէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, կ՚ըսէ Թայմզ, Բանկ-Եու-Մէյ Հոնկ Քոնկ պիտի երթայ և այս որոշումը տուած է Կայսեր հետ ունեցած իր երկար մէկ տեսակցութենէն յետոյ։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Լոնտոնի քաղաքապետին շնորհաւորագրին ի պատասխան Քիչնըր փաշա Օմտուրմանէն հեռագրեր է թէ կը յուսայ որ Ֆաշոտայի և Ջազալ գետին շրջականերուն գրաւմամբ անգլիական և միջազգային վաճառականութիւնը մեծապէս պիտի օգտուի։

—Մորնինգ Փոսթ Գահիրէէն կ՚իմանայ թէ Ֆաշոտայի մէջ Ֆրանսացիներու ներկայութիւնը՝ Քիչնըր փաշա միմիայն գիտական արշաւախումբ մը նկատած է։

—Գահիրէէն Թայմզի կը հեռագրեն թէ վերին Նեղոսի երկրին մէջ և ոչ մէկ հաբեշական զօրագունդ կը գտնուի։

—Նոյֆէլտ գերմանացին Գահիրէ հասեր է։

—Թայմզի թղթակցութիւններուն համաձայն, Քիչնըր փաշա Ֆաշոտա հասնելուն տեսեր է որ ֆրանսական դրօշակը կը ծածանէր դղեկին վրայ և Մարշան կը պահէր շրջակայները։ Քիչնըր փաշա երկար տեսակցութիւն մը ունենալով Մարշանի հետ, խնդրեր է իրմէ որ ֆրանսական դրօշակը վար առնուի, բայց Մարշան յայտներ է թէ առանց իր կառավարութեան հրամանին անկարելի է։ Ասոր վրայ, Քիչնըր փաշա հաստատեր է որ ֆրանսական, անգլիական և եգիպտական դրօշակները միասին պարզուին Ֆաշոտայի վրայ և իր զօրախումբերն ալ հոն թողլով մեկներ է։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Տրէյֆիւսի խնդիր

ԲԱՐԻԶ, 28 սեպտ.—Դատական նախարար Պ. Սարիէն Վճռաբեկ ատեանի եղեռնական ճիւղին յանձնեց Տրէյֆիւսի դատին վերաբերեալ թուղթերը։ Նոյն ճիւղը վար պիտի գումարուի։ Նախ պիտի քննէ թէ վերադատումի աղերսագիրը ընդունելի է, այսինքն օրինական բոլոր գործողութիւնները կատարուած են, որպէս զի ատեանը կարենայ վերադատումին ձեռնարկել։

Պ. Բօլ Քամպոն

ԲԱՐԻԶ.—Պաշտօնաթերթը հրատարակեց Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Բօլ Քամպոնի Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան անուանումը։

Սպանիա եւ Ամերիկա

ԲԱՐԻԶ—Հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիական և ամերիկեան պատուիրակները հոս հասան։ Բարիզի ամերիկեան դեսպան զօրավար Բոռթէր և սպանիական դեսպան Պ. Լէօն ի Քասթիլլօ արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի ներկայացուցին ամերիկեան ու սպանիական պատուիրակները։

Գերմանիա եւ Իտալիա

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ լրագիրները մեծ կարեւորութիւն կու տան Գերմանիոյ կայսեր և Իտալիոյ թագաւորին տեսակցութեան որ տեղի պիտի ունենայ Վէնետիկի մէջ։

Սերպիա

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Միլան նախորդ թագաւորին թիկնապահներուն վրայ, Ակրաֆայ երկաթուղիներու և պետական կալուածներու շահագործումը օրինաւոր պիտի յանձնուի։ Զրոյց կայ թէ Միլանի և Ալեքսանդր թագաւորին յարաբերութիւնները լաւ չեն և թէ մերձեցում մը կայ Նաթալի թագուհիին հետ։

—Կ՚ըսուի թէ Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Նովաքովիչ նախարարապետ պիտի ըլլայ Պ. Եորկէվիչի տեղ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Ծայրայեղներուն դէմ

ՀՌՈՄ, 28 սեպտ.—Իտալիոյ լրագրին տեղեկութեանց նայելով՝ եւրոպական բոլոր դահլիճները, բաց ի Զուիցերիայէ որուն պատասխանը ընդունուած չէ տակաւին, հաւանած են իտալական կառավարութեան առաջարկին՝ ծայրայեղականները զսպելու։ Ֆրանսայի պատասխանը ստացուելուն պէս, տէրութիւնները պիտի որոշեն դեսպանախորհուրդի աշխատութեանց ծրագիրը։

Տրէյֆիւսի խնդիր

ԲԱՐԻԶ.—Վճռաբեկ ատեանին ընդհ. դատախազ Պ. Մանօ կը քննէ Տրէյֆիւսի գործին վերաբերող թուղթերը։ Կը հաւատացուի թէ յառաջիկայ չորեքշաբթիէն առաջ պիտի չներկայացնէ իր ամբաստանագիրը։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Եւրոպայի մէջ ամէն տարի հազարաւորներ իրենց կեանքին վերջ կու տան և ասոնց թիւը փոխանակ պակսելու, օր օրի կ՚աւելնայ։

Վիճակագիրներէն շատեր, որոնք օրըստօրէ անձնասպանութիւնները կ՚արձանագրեն և կը դասակարգեն, անշուշտ բժիշկները խնդիրը ձեռք պիտի առնէին, և այսպէս շատ մը ուսումնասիրութիւններ երեւան եկան։

Անձնասպանութեան պատճառները շատ կը տարբերին. Հին ատենները գրեթէ միակ պատճառը մտային խանգարումն էր, բայց դարերուն փոփոխման հետ նոր պատճառներ ծնան։ Մասնաւորապէս երկինքը, հեղձուցիչ տաքը, ներքին անգիմադրելի զգացում մը, հարստութեան ամբողջովին կորուստը ու աւուր հացի կարօտ մնալը, մէկ անգամէն և մեծաքանակ հարստութեան մը ժառանգումը, սիրելի ու փոխադարձաբար չսիրուիլը, կինը կորսնցնելը կամ կնոջ ձեռքէն օձիքը չկարենալ ազատելը, երկու սիրող էակներու համար խոչընդոտներու գոյութիւնը, տրտում, միօրինակ և անգոյն կեանքը, բազմաթիւ զաւակներ ունենալով զանոնք սնուցանելու միջոցներէն զուրկ մնալը, անպատուութիւնը, խիղճի տանջանքը, գեռ չյայտնուածներ, ասոնք ամէնքը տեղի տուած են անձնասպանութեանց, գէթ որչափ կը հաստատեն անձնասպաններու թողած թուղթերը կտակներէն։

Բայց բժիշկները վերջապէս համոզում գոյացուցած են անձնասպանութեան վրայ և իրենց պատասխանն է հետեւեալը. թէ անձնասպանութիւնը հիւանդութիւն մըն է, գէթ խախտեալներուն։ Գեղեցիկ պատասխանութիւն։

Սակայն առաջ շատեր հաստատած էին թէ անձնասպանութիւնը յառաջ կու գայ այն ազդեցութենէն զոր կ՚ունենայ ջերմը ուղեղին վրայ։ Պ. Ալեքսանտր Հէյկ, անգլիացի հռչակաւոր բժիշկ մը, կու գայ հաստատել այդ տեսութիւնը, թէպէտ քիչ մը տարբեր գիծերով։

Անձնասպանութեան միակ պատճառն է, կ՚ըսէ յարգելի բժիշկը, անդամալուծութեան սկսող մը, ուտելիքի տեսակին մէջ գործածուած սպասով մը։ Հին առած մը կ՚ըսէ. «Ըսէ՛ թէ ինչ կ՚ուտես և ըսեմ թէ ինչ տեսակ մարդ ես». իսկ մեր Պ. բժիշկը հետեւեալ կերպով կը փոխադրէ այդ առածը. «Ըսէ՛ թէ ինչ կ՚ուտես և ըսեմ թէ ինչ պիտի ընես»։

Մարդս անձնասպան կ՚ըլլայ ուղեղին մէջ արեան շրջանին խանգարման հետեւանքով. Ուղեղը, ինչպէս նաեւ մարմինին միւս մասերը, քիմիապէս անմաքուր արեան մը ցանցերուն, որուն մէջ մեծաքանակ կը գտնուի միզական թթու։ Այս թթուին մեծաքանակ ներկայութիւնը արեան մէջ՝ մեկէն անդադար գործածութենէն յառաջ կու գայ։

«Հոս է», կ՚ըսէ Պ. Հէյկ, և յետոյ թէ, կ՚ըլլայ՝ մասնաւորապէս իր երկրացիներուն ուղղելով խօսքը, միսն ու թէյն են որ ձեռք անձնասպանութեան կը մղեն։ Ազոտային սնունդներուն, հետեւաբար և մսին չափազանց գործածութիւնը յառաջ կը բերէ առատ մասն է միզական թթուն։ Որչափ շատ միս ուտուի, արեան մէջ ալ նոյնչափ շատ կը գտնուի այդ թթուն»։ Ահաւասիկ յարգելի բժիշկին տեսութիւնը, որ առանց շատ ջուր կը վերցնէ։

Արեան մէջ գտնուող միզական թթուն անձնասպանութեան միակ պատճառ նկատելով, շատ միս չուտել կը յանձնարարուի մեզ և որովհետեւ աւելի առատ սունները կը գտնուի այդ թթուն արեան մէջ, հետեւաբար աւելի ատենները են որ անձնասպանութեան հակամէտ ըլլալ։

Ձմեռ ցուրտ եղանակներուն, ամառուան միջոցին մեր կերած միսին գոյացուցած միզական թթուն աւելի շատ կը մնայ մեր արեան մէջ, որով գարնան և ամառուան մէջ աւելի շատ անձնասպանութիւններ կը գործուին։

Միզական թթուն աւելի շատ գոյութիւն ունի նաեւ կեանք ունեցող մարդոց արեան մէջ, քան թէ մանկութեան և պատանեկութեան մէջ, այդ պատճառաւ առաջիններն աւելի տրամադիր են ինքզինքնին մաճկացնելու։

Ահաւասիկ Պ. Հէյկի տեսութիւնը իր ընդհանուր գիծերուն մէջ։ Փ. Գ.

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Զինաթափութեան առաջարկին առթիւ մեծ համբաւոր թերթի աւելի վիճակագիր մը հետեւեալ համեմատութիւնը ըրած է. Բոլոր երկրագունդին վրայ զէնքի տակ 5,250,000 զինուոր կայ և ընդհանուր պատերազմի մը միջոցին 44,250,000 հոգի զէնքի տակ պիտի կրնան ըլլալ։ Այս զինուորները եթէ չորսին եռեւ եռեւ, միջօրեականին շուրջը գօտի մը կազմելու չափ կ՚երկարէին, Եթէ անոնց բոլոր հրացանները մէկ մէկ հարուած արձակեն, այդ հարուածներուն ծախքին համագումարը 2½ միլիոն ֆր. կ՚ըլլայ։ Այդ զինուորներուն գիծը ծայրէ ծայր տեսնել կարենալու համար՝ աչքին արագութեամբ ընթացող փոխադարձ մը, առանց դադարի, պէտք է ստորայ 70 օր։ Ռուսիոյ մէջ ամէն անհատ տարին 6 ֆր. կը վճարէ բանակին համար։ Գերմանիոյ մէջ 13 ֆր. Իտալիոյ մէջ 9 ֆր. Աւստրիոյ մէջ 10 ֆր. Ֆրանսայի մէջ 18 ֆր. Անգլիոյ մէջ 25 ֆր.։ Եւրոպայի մէջ հինգ մարդու վրայ մէկ զինուոր կայ։

ՆԱՒԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱՊՈՆԻ ՄԷՋ.—Ճապոն որ մինչեւ հիմա իր բոլոր և մասնաւորապէս Անգլիոյ գործարաններուն դիմած էր իր մարտանաւերուն շինութեանը համար, քիչ ատենէն այլեւս պէտք պիտի չունենայ անոնց. բազմաթիւ զօրաւոր ընկերութիւններ կազմուած են Օսաքայի մէջ շոգենաւերու շինութեան համար։ Վերջին 12 ամիսներուն մէջ, այդ գործարանները շինած են 45 շոգենաւ որոնցմէ 4ը պողպատէ. ասոնց ամբողջութիւնը կը ներկայացնէ 833,268 թոնօ և 947,700 ձիու ոյժ։

ԴԱՏԱՒՈՐ ԵՒ ԼՈՒՍԱՐԱՐ.—Կատակ չի կարծէք։ Խաղաղական Ովկիանոսին մէջ Ֆիճի կղզիներէն 750 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ աշխարհագրական քարտէսը ցոյց կու տայ պզտիկ Արշիպեղագոս մը որուն անունն է Սամուա. այս տարօրինակ երկրին մէջ, ուր Գերմանացիք արդէն հաստատուած են առեւտրական տուներ, դատաւոր մը կայ որուն նախագահը իր անձին վրայ կը միացնէ դատաւորի և... լուսարարի պաշտօնն ու արժանիքը։ Ոչ միայն կը լուծէ տեղացոց հարուստներուն կռիւները, այլ եւ՝ երբ Արշիպեղագոս հանգիստին օտար նաւեր, Պ. Սէօմանով թափթափ իր հետ ունենալով իր կինը՝ տիկին Մալթօլեան, կ՚երթայ շոգենաւին մէջ և ամենայն խոնարհութեամբ՝ ճամբորդներուն ձերմակեղէնները կը լուայ, կ՚օսլայէ և կ՚արդուկէ եւրոպական դրութեամբ։

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

20 Չագմաքճըլար Եօգուշու, Կ. Պոլիս 20

Պալենց եղբարք Պագրացեան այս նոր տարեշրջանի առթիւ պատիւ ունին յայտարարել թէ դպրոցական ամէն տեսակ լաւագոյն դասագրքեր պատրաստ ունի իր հին մթերանոցին մէջ։ Յանձնարարութիւններ կը կատարուին փութով և ամենայն ճշգրտութեամբ։ Մեծաքանակ գնողներու քաղցրագին զեղչ կը տրուի։

Գրացանկ 1898-99 տարւոյ գրացուցակը նոր լոյս տեսած է, փափաքողներու ձրի կը տրուի։

Գրատանս կողմէ հրատարակուած հետեւեալ դասագրքերը ջերմապէս կը յանձնարարուին։

1 Գործնական քերականութիւն արդի աշխարհաբարի. Ա. գիրք. Զ. Տօնէլեան — Գին 3 գրշ.

2. Նոր քերականութիւն հայ. գրաբար լեզուի, տպագրուած. — Ս. Պարամճեան, գին 7 գրշ.

3. Աշխարհաբար գործնական քերականութիւն. — Ա. Կ. Պէտիկեան, Ա. շրջան 2 գրշ. — Բ. շրջան Ձալփը. — Գ. շրջան 4 գրշ.

4. Նոր Ծաղկաքաղ աշխարհաբար. — Ա. Պագամաճեան, գին 4։

5. Իրագիտութիւն համառօտ. — Ենովք Թէլեան, գին 3 գրշ. — Նոյնին ընդարձակը 6 գրշ.

6. Նախապատրաստական բնագիտական եւ քիմիապատմական գիտութեանց. — Ենովք Թէլեան, Տարր. դասընթացք 5 գրշ. միջին դասընթացք 6 գրշ։

7. Թուաբանութիւն մտաւոր եւ գրաւոր. — Գ. Գափամճեան. Տարր. դասընթացք (ա. տիպ) 4 գրշ. — միջին դասընթացք (բ. տիպ) 6 գրշ. և բարձր դասընթացք 10 գրշ.

8 Ընթացք ի գրոց բարբառ. — Եղիշէ Մ. վրդ. Դուրեան. Ա. տարի 5 գրշ. — Բ. տարի 7 ու կէս գրշ.

9. Եռանկիւնաչափութիւն.—Եղիշէ Մ. վրդ. Դուրեան. գին 3 գրշ.

10. Նոր փնջակ. գրչակ ընթերցանութեան ձայնատառութեան. — Հատը 1 գրշ. հարիւրը անզեղչ 60 գրշ.

129 4—10

ԲԻԶԻԶԱՆԱ

QUISISANA

(Բէյօղլու Մեծ փողոց. Նախկին Մանիրալ գործքարանը)

Բոլոր ամսուններու անգուգական հաստատութիւնը իրեն կը քաշէ Բերայի հասարակութեան ամէնէն ընտիր դասակարգը։ Սպասարկութիւնները շատ գոհացուցիչ կերպով տեղի կ՚ունենան, գործողութիւնները շատ կանոնաւոր կերպով կը կատարուին և ամէն յանձնարարութեան գոհ մնալով կը մեկնին։ Մեքենաներուն պարզած տեսարանը մանաւանդ այնքան հրապուրիչ է և գիները ալ այն աստիճան դիւրամատչելի, որ ամէն մարդ հոն կ՚ընդունէ իրիկուան հանգիստի ժամերը։ 95 10—15

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ	Օ. Ո.	24	14½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	16
Ամէնէն վար գին	»	24	14
Ռումէլիի երկթ. գոյ.	Ֆր.	107	75
Ամէնէն բարձր գին	»	107	87
Ամէնէն վար գին	»	107	75

ԲԱՑՈՒՄ 18 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	24	17
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	107	87
Օսմանիյէ		400	50
Ռէժի		243	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քուէյտի ժէնէրալ Օթթմ.		9	25
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Տամաս է Վօլէօս	Ա. Ո.	3	25
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	02
Թրամուէյ բաժնեթ		680	—
» ժուիսանս		210	—
» պարտամ.	Ֆր.	500	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	312	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	168	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	24	20
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	28
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմիգ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	30
Մէթալիք	»	97	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	22	05
» » » չէք	»	22	95
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիէննա չէք	Ֆիօր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	47	
» » » Գ.	»	26	90
Դ.) բաց.	»	22	—
) գոց.	»	22	60
Փոխառութիւն Գասապա	»	82	50
Օսմ. 3½ %	»	70	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	87
Այտընի երկաթուղի	»	12	25
Եգիպտական Միացեալ	»	109	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ		109	75
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	43	—
Ռանթ » 4 %	»	32	—
Պալկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	—
» Նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	30
Դրամազեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 28 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ	22	35
) գոց.	»	23	45
» » » Բ.	»	47	40
» » » Գ.	»	26	45
Օսմանիէ	»	[illegible]	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	108	50
Օսմ. Ռէժի	»	283	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	559	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102	62
Քուէյտի Լիոնէ	»	850	—
Պանք տը Բարի	»	— —	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	70
Սպանիական արտաքին	»	43	02
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամազեղչ	»	02	-

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	95	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	132	—
Անատ. երկթ. պարտամուրհ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	400

ՎԻԷՆՆԱ, 28 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	120	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	10
Օսմ. Ռէժի	»	139	50

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

Օսմաներէն լեզուի ծանօթ ուսուցիչ և Պետական Խորհրդի քարտուղար

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

18րդ երկասիրութիւնը

«Իլավէյի Նէվֆէյմէ», նախօս մաս ֆասալ միւնշաաթի ձեւերուն, ընտիր ձեռագիր նամակներ, մասնաւոր գրական և իրաւագիտական ծանօթութիւններով ճոխացեալ։ Ընտիր տպագրութիւն, ճոխ պարունակութեամբ իր տեսակին մէջ եզական։

Բոլոր գրավաճառներու քով կը գտնուի.

111 9—12

ՕԳՏՈՒԵԼՈՒ ՄԵԾ ԱՌԻԹ ՄԸ

1 Բառ. Անգլ. Հայ. Ցախըրեան պարզ 54, անգլերէնէն ընտիր կազմ 60 գր.։ Զեղչ 25 առ հարիւր կամ նեթ 40 և 45, Նոյնը ընտիր թղթի վրայ տպուած կաշեկազմ՝ նեթ 100 գրշ.։

2. Բառ. Հայ-գաղ. Ե. Տէմիրճիպաշեան, վերջը ունի յատուկ անուանց բառագրքոյկ մը, քարդոնէ 15, ընտիր թուղթ 17½, կաշի 20։ Պատուաւոր ազգասէրի տպագրեալ համար նեթ 10, 12½ և 15 գրշ.։

3. Հայ. Բանալի, տրար. պարսկերէն և թուրքերէն լեզուի, Պ. Պ. Գալըպճեան 4 գրշ զեղչ 50 առ հարիւր կամ նեթ 2 գրշ.։

4. Բէհնիմայի Խոճայիկաթը թիւրքերէն գործ նոյն հեղինակին 4 գրշ զեղչ 50 առ հարիւր կամ նեթ 2 գրշ.։

5. Այբբենարան և Հեգարան թուրքերէն լեզուի նոյն հեղինակին 2 գրշ. զեղչ 50% կամ նեթ 1 գրշ։— Այս դասագրքերը վաւերացեալ են Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական Խորհրդին։

6, Բերական, մաքուր թղթի վրայ տպուած և կարուած 1000ը նեթ 6 գրշ.։

Այս գներ բացառաբար վաճառաց դպրոցներում համար ըլլալով, պէտք ունեցողներն ուղղակի դիմելու են միակ կեդրոնատեղին, հրատարակչին գրասենը ուր կը գտնուին Հայ և գաղ. ամէն տեսակ դասագրքեր։ Յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով։ Աղատիկ գիր չը ղրկուիր ս. և. է. տեղ։

Հասցէ

Զ. Թորոսեան, գրավաճառ Զագմագճըլար, Վալիտէ խան. Կ. Պոլիս.

141 1—15

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՈՅԺ, ԿՈՐՈՎ ՍՏԱՆԱԼ

Քաղաքակրթութիւնը որչափ յառաջդիմէ, ապրելու եղանակը քանի փոփոխութեանց ենթարկուի, մարդոց կազմուածքն ալ նոյն համեմատութեամբ իր բնական առողջ վիճակը կորսնցնելով, ամէն օր նորանոր հիւանդութեանց կ'ենթարկուի։ Այր մարդոցմէ աւելի, կիները չկրնալով դիմադրել այս հակաբնական կեանքին, նախ իրենց արիւնը, յետոյ ոյժը եւ աստիճանաբար, առոյգութիւնը, աչքերուն փայլը եւ վերջապէս իրենց թանկագին առողջութիւնը կը զոհեն անոր։

Բնական վիճակին մէջ ապրող գեղջկուհի մը ու քաղաքակրթութեան մէջ մեծցած կին մը իրարու հետ բաղդատել, բաւական է այս ճշմարտութիւնն ապացուցանելու. առաջինն առոյգ, հուժկու, երեսները կասկարմիր, մատակ առիւծի մը կը նմանի. իսկ քաղքենին բոլորովին անոր հակառակը, վատոյժ, տժգոյն, աչքերը մարմրած, ծունկերը կթոտ, մարմինը լքած, արիւնը ցամքած, ախորժակը գոց, ոտքի վրայ պտըտող հիւանդ մըն է։

Բայց քանի որ ամէն մարդու համար կարելի չէ մեծ քաղաքները ձգել ու գիւղերը քաշուիլ, ուստի քաղքենի այդ մարդոց, կիներու, տկարակազմներու, տղայոց եւ հիւանդութենէ ապաքինողներու տժգունութիւնը, անարիւնութիւնը, նիհարութիւնը, տկարողութիւնը, դեղնութիւնը, ստամոքսի տկարութիւնն ու ընդհանուր թուլութիւնը հիմնապէս բուժելու համար, երկար ժամանակէ ի վեր ՖԷՌ ՊՐԱՎԷ Fer bravais անուամբ երկաթախառն օշարակ մը պատրաստուած է, որուն ուրիշ ոեւէ դեղէ ազդու ըլլալը հաստատուած է, Եւրոպիոյ ընդհանուր բժշկական մարմնոյն կողմէ։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու եւ դեղավաճառատուններու մէջ։ 142 1-26

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
906,000,000 ՖՐԱՆՔ
Տնօրէնութիւն յՆիւ-Եորք
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ Իթալիէն. 1, 3, եւ Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ
1845ին հիմնուած է
Ապահովագր. ներու վճ. 1 Միլիոն 123,000000
1895ի տարեկան

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդը եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ծաւալեալ դրամագլուխ	121,00000
Արդի ապահովագրութիւնք 4 Միլիոն	141,00000

[illegible]
Շահաբաժիններու բաշխումը եւ ապահովագրեալներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու. Պայմանագրութեան նոր եղանակ սեփական Ամերիկեան տարեկան յանձնարարութեան՝ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ի մասին բնակութեան եւ ուղեւորութեան.
Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու, որոց գումարը յիշուած է ապահովագրին մէջ. աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ. Տնօրէնութիւն ի Պոլիս
188 Ժ. ՈՒ. ՀԱՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվօտա [illegible] խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական երթեւեկութիւնք
Դշ. 15/27 Մեսինա, Իզմիր, Փիրէոս, Աղեքսանդրիա, ժամը 5ին յետ միջօրէի։
Դշ. 16 28 Սեվաստոպոլի ուղղակի. [illegible] 10ին։
Եշ. 17/29 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Շբ. 19,1 Ինէպօլու, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին։ 582

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ, Պօրտօյ, Մէյլլիրբուրն
եւ Սեւ Ծովի մէջտեղ բեռնաբարձ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպաս	2500
Անուբիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէպայըր	3000	Օսայրիս	2250
Քանոպուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կառրըննի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ. Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Ռեխթիմ խան
ՀԷՆՐԻ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
568 31, Ջէյմս Սթրիթ, Լիվըրփուլ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏԸՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Ենի թարլաբաշի կից, Ջէվահիրճեան դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադասակ ցաւած ակռաներն ցաւ առանց կը լեցնեն, ցաւեցնելով եւ [illegible] ամենակատար դրամանքով։

Նորանշան եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, եւ գիւտացիուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ըստ յարմարութեան [illegible], ծամելու եւ [illegible] համար։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարեալապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ բերնեցուցիչ գեղերու եւ ամենակատարելագործեալ արցաններու միջոցաւ, առանց ցաւ առաջնորդութիւն։

Յ.Գ. Ամերկ. ատմ. համաժողովին ձմեռները կիրակի օրերն ալ (ժամը 9—12) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (ժամը 12—1) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաւառացիներ կրնան գրել իրենց բնակարանին, թիւ 1 Իսթանպուլ փոստ։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀՕՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ԹԻՕՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՕ
Հէվրիք խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա
Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ եւ պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։
ՔՆՆԻՉ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

Պէտք պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բնձափոշի
La
VELOUTINE
CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
12 — Պէշիք.	6 50 Պէշիկ.	— —	7 40 Պշկ.
12 30 Վոսփ.	7 55 Պէշիկ.	12 35	8 20
1 —	8 50	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 25	10 15 Պգկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	2 50 Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ.
3 —	10 35 Պգ. Պպ.	3 — Պապ.	10 40 Պգկ.
3 15 Ֆէրպ.	11 — Պգկ.	3 35	11
3 30	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Պգկ.
4	11 20	4 30 Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ.
4 35	12 —	4 35	11 50
4 45 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 5		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50		6 15 Պշկ.	
6 15		7 — Պգկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
— —	6 20 Պէպ.	— —	7 5 Պշբ.
12 —	6 50 Պշթ.	12 20	7 40 Պշբ.
12 50	8 — Պշթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	2 35 Վոսփ	10 15
3 30	10 15	3 5 Պապ	10 30 Ֆէրպ.
3 5 Ֆէրպ.	10 35	3 30	10 45
4 15	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 45	11 10	4 45	11 30 Ֆէրպ.
4 45 Ֆէրպ.	11 45	5 30	11 45
5 35	12 —	6 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պէպէք	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալաճագ բացի Կիր. է)
4 — » » բացի ուր. է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր. է
3 30 » » » բացի Ուր. է
10 10 » » անոր Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ կիրակի եւ ուրբաթ օրեր ժամ 10.30ին.

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՂԱՏԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՉ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իսկիւտար

Ծան.—Օդը միգամած եղած ատեն շոգենաւները իրենց գնացքը [illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՃԻ [illegible] ԵՒ [illegible]
Ն. ԲԱՔՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիա եւ Սեւ Ծովի մէջտեղ
[illegible]
ԺԱՄԱՆՈՒՄ
Հօկտ. 3 Սեւաստոպոլէն Անատոլուի եզերքէն։
ՄԵԿՆՈՒՄ
Հոկտ. 4 Սեւաստոպոլ Մարսիլիա ուղղակի։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ընկերութեան ի միասին առնելով.
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ [illegible]
Նաւագնացութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ. գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
575 Թօփհանէ, ծովափին վրայ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ուղղակի [illegible] Լիվըրփուլ եւ Ամերիկա

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Բոթնիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ատլաս	2393
Պավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Փարթիա	2246
Կալլիա	4309	Բալմիրա	2144
Սկիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մարոգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Տաորմինա	4845		

Դիմել առ. ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալեքսանտրա խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37. Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒՋ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ
(Հիւսէյին Մուսթաֆա)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՐԷԲԲԷՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Մայիս 8 (Ն. Տ.) կիրակիէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ Թ.34 խառն Առաւ.		ԵՐԹ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ Թ.36 խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ Թ.31 խառն Առաւ.		ԴԱՐՁ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ Թ.33 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.				Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
11	—	7	40	մկն.	Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	3	50	11	30
11	25	8	5	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	3	25	11	5
11	45	8	17	մկն.		ժմն.	3	13	10	50
12	52	9	30	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	1	58	9	34
1	—	9	38	մկն.		ժմն.	1	50	9	24
1	26	10	5	»	Թուզլա	»	1	27	9	2
1	49	10	34	»	Կէյպզէ	»	1	2	8	38
2	13	11	—	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	12	30	8	9
2	24	11	13	»	Թավշանճըլ	»	12	18	7	59
2	43	11	34	»	Հէրէքէ	»	12	5	7	47
3	4	12	—	»	Եարըմճա	»	11	32	7	20
3	18	12	17	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	11	14	7	5
3	29	12	30	»	Տէրինճէ	»	11	3	6	56
3	43	12	48	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	10	45	6	40
4	5	—	—	մկն.		ժմն.	—	—	6	18
4	42			»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	»			5	42
5	14			»	Սափանճա	»			5	12
5	41			»	Ատա Բազար	»			4	54
6	28			»	Կէյվէ	»			3	58
6	54			»	Աք Հիսար	»			3	32
7	29			»	Մէքէճէ	»			3	3
7	59			»	Լէֆքէ	»			2	29
8	37			»	Վէզիր Խան	»			1	51
9	20			ժմն.	Պիլէճիք	մկն.			1	11
9	35			մկն.		ժմն.			1	—
10	45			»	Քարաքէօյ	»			12	10
11	28			»	Պօզիւյիւք	»			11	34
12	14			»	Ին Էօնիւ	»			10	57
12	44			»	Չուքուր Հիսար	»			10	24
1	22			ժմն.	Էսկի Շէհիր	մկն.			9	45
իրկն.									առաւ.	

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 222 խառն Առաւ.		ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴՐՁ Կառք. Թ. 221 խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.				Ժ.	Վ.
10	20	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	1	37
11	3	»	Կէօքճէ քըլըք	»	1	2
12	3	»	Սարըքէօյ պունար	»	12	21
12	53	»	Ալայունտ	»	11	30
1	42	»	Չըքիւրլէր	»	10	38
2	47	»	Տէօյէր	»	9	49
3	15	»	Իհսանիյէ	»	9	11
3	41	»	Համամ	»	8	44
3	55	»	Գազլըկէօլ համամ	»	8	35
4	50	»	Աֆիոն Գարա Հիսար	»	8	3
5	27	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	7	7
6	26	»	Չայ	»	6	17
7	18	»	Իսհագլու	»	5	18
7	46	»	Եասսըան	»	4	44
8	18	»	Աք շէհիր	»	4	18
8	59	»	Ագարի քէօյ	»	3	37
9	40	»	Ջավուշճը քէօյ	»	2	54
10	20	»	Իլկին	»	2	20
11	14	»	Գատըն-Խանը	»	1	20
12	5	»	Սէրայ-Էօնի	»	12	33
12	40	»	Մէյտան	»	11	52
2	—	»	Պունար-Պաշը	»	10	46
2	46	ժմն.	Գօնիա	մկն.	9	54
իրկն.					առաւ.	

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Արկանօ	1089	Դօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	1862
Ալէրթօ	3607	Տօնի	2906	Կրօտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսթօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Պօրօտինօ	1261	Տուրօ	2883	Հորադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրաւօ	1076	Տրաւօ	1713	Հումպըր	593	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պուֆֆալօ	4431	Էգրօ	2464	Իտալօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ջունօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թորքիտօ	487
Կալիպսօ	1337	Էռամօ	1481	Քէսօ	1053	Օռլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Կամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասօ	1914
Կազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօլնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիտրալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1033	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանտօ	2272	Ռինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Կլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զէնօ	1200
Կօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռոմէօ	1789		

Հինտու շոգենաւը, նաւապետ Քօքս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած եւ Օտեսա ուղեւորած է։
Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտըրն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։
Տօրօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ եւ ամսոյս 23ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։
Դիմել առ. գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան. Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ եւ Արեւելեան միջեւ բեռնաբարձ շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրգօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ռոմէնիան	10500	Էճիբշիրն	3500
Կէօրգիան	10500	Արըմ.րն	3000
Լանքաշըրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Քօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Բոստոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	800
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆասլիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

Խմբագրապետ ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (41)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ա.

ԵՐԿՈՒ ՄԱՐԴԻՔՋՈՒՀԻՆԵՐԸ

—Ի՞նչ էր, պարո՛ն Անսըլէն, ի՞նչ էր այդ անունը։

—Լէօնթին։

—Ա՜հ, քո՜յրս, գոչեց տիկին Տէչարմ։

Եւ լալով, ձեռներն իրարու կցած, ծունկի վրայ ինկաւ պատկերին առջեւ։

—Լէօնթի՛ն, Լէօնթի՛ն, սիրելի՛ քոյրս, գոչեց հեկեկալով, քեզ կը գտնեմ ահա, կը տեսնեմ...։ Ա՜հ, ո՛րչափ լաւ մնացեր ես սրտիս մէջ, որ փակօյն ճանչցայ քեզ... խեղճա՜ր, խեղճա՜ր...։

Ա՜հ, ինչ որ ալ ըլլաս, հերիք է որ ողջ ես, եւ աւելի պիտի սիրեմ քեզ, սիրելի՛ քոյրս...։

Ալպէռ, այլայլած սասանած կեցեր էր արուեստանոցին մէջտեղը։

Տիկին Տէչարմ ոտքի վրայ ելաւ ու աչերը սրբելով.

—Պարո՛ն Անսըլէն, ըսաւ երիտասարդին, իմ կենդանագրիս համար ետքը նորէն կը խօսինք. ես ուրիշ առնելիք մը պիտի ընեմ ամուսնիս։ Կը հաճի՞ք ինձ հետ մեր տունը գալու բարեկամութիւնն ընել ինձ։ Կ'ուզեմ այսօր իսկ ձեզ ներկայացնել Պ. Տէչարմի։

—Տիկի՛ն, պատրաստ եմ։

—Շնորհակալ եմ, դուք իմ բարեկամս էք, Պարո՛ն Անսըլէն։

Եւ ձեռքն անոր երկնցուց։

—Քրոջս պատկերը կը վաճառէք ինձ, այնպէս չէ՞, շարունակեց. ինձմէ զատ ոչ ոք պիտի ունենայ զայն. խօսք կուտա՞ք։

—Ուրեմն աւարտեմ զայն անմիջապէս եւ ես ինքնս կը բերեմ ձեզ։

—Ա՜հ, շատ բարի էք... Գինը դուք որոշեցէք, տասն հազար, քսան հազար ֆրանք, ինչ որ ուզէք։

—Ո՛չ, տիկին, կը նուիրեմ ձեզի։

—Լա՛ւ, կ'ընդունիմ ձեր այդ նուէրը, ազնի՛ւ բարեկամ։

—Այժմ, եկէք երթանք։

Երբ ապարանը հասան, տիկին Տէչարմ բռնեց նկարչին ձեռքէն եւ անմէջ Պ. Տէչարմի աշխատութեան սենեակը մտան։

—Հանրի՛, ըսաւ, կը ճանչնա՞ս այս պարոնը։

—Կարծեմ թէ այո՛. Պ. Ալպէռ Անսըլէն, Ռեբեկա՛ ազնուական գեղեցիկ պատկերին հեղինակը։

—Եւ կրնաս աւելցնել. մեր լաւագոյն բարեկամը։

—Բացատրութեան պէտք չունիմ, պատասխանեց Պ. Տէչարմ, նկարչին ձեռքը սեղմելով, կինս չխաբուիր երբէք. պարո՛ն Անսըլէն, դուք մեր լաւագոյն բարեկամն էք։

Այն ժամանակ նշմարելով Անժէլի յուզեալ վիճակն եւ աչերուն կարմրած ըլլալը.

—Ի՞նչ ունիս, հարցուց գրեթէ զարհուրելով։

Անժէլ ամուսնին ճիտն ինկաւ լալով. Ցնծալ հեծկլտալ ձայնով մ'ըսաւ.

—Պ. Անսըլէն գտա՜ւ քոյրս։

25

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ՄԸ

Այս անգամ Պ. Տէչարմ բացատրութիւն խնդրեց։ Ալպէռ ալ տուաւ։ Անժէլ ոգեւոր եր թիկնաթոռի մը մէջ եւ լռիկ մնջիկ կուլար՝ թաշկինակն աչերուն վրայ։

—Այս իրիկուն կ'երթանք, ըսաւ Պ. Տէչարմ. կը հաճի՞ք ընկերակցիլ մեզ, պարո՛ն Անսըլէն։

—Օ՛, բոլոր սրտով, պատասխանեց։

Պ. Տէչարմ կնոջը քով գնաց եւ թեւերուն մէջ առնելով զայն.

—Օ՛ն, հանդարտէ՛, մի՛ լար այլեւս...։

—Խեղճա՜ր է եղեր, խեղճա՜ր, ըսաւ Անժէլ հեծելով։

—Կը բժշկենք զայն։

—Ա՜հ, այո՛, այնպէս չէ՞, Հանրի։

—Պէտք ունի՛մ քեզի ըսելու թէ աղքատ համար, եթէ պէտք ըլլայ, մեր բոլոր հարստութիւնը կուտամ։

—Ո՛չ, ո՛չ քու սրտի վեհութիւնը ոչ ոք ինձի չափ գիտէ, պատասխանեց ծաղկատի կինը։

—Ձեմ գիտեր թէ երկուքէն ո՛րն աւելի արժանի է իմ սքանչացմանս, կ'ըսէր Ալպէռ ինքնիրեն։ Եթէ ժողովուրդը որ յաճախ կը պոռայ բաղդէն նպաստաւորուածներուն, հարուստ մեծցածներուն դէմ, տեսնէ զասոնք, ա՜հ, հարուստ մարդիկը չէր ատեր հաւասարապէս։

Օրին մնացած մասը Պ. եւ տիկին Տէչարմի հետ անցուց։ Սակայն կէս ժամ միջոց խնդրեց տուն երթալու եւ կօշիկն ու հանդերձները փոխելու։

Հոն գտաւ մայր Լանկլօան։

—Այս իրիկուն ճանբայ պիտի ելնեմ մէկ երկու օրուան համար, ըսաւ։

—Ո՞ւր կ'երթաս նորէն։

—Վերադարձիս կ'ըսեմ ձեզ։

—Եւ այն տիկինը ի՞նչ կ'ուզէր քեզնէ։

—Այդչափ հետաքրքիր չէիք դուք։

—Կը յանդիմանե՞ս զիս։

—Բայց ո՛չ, այն տիկինը կ'ուզէ որ իր պատկերը շինեմ։

—Կը յուսամ որ չմերժեցիր։

—Ձիս հետզհետէ կը զարմացնէք։ Այո՛ կամ ո՛չ պատասխանեմ այն տիկնոջ, ձեզի ի՞նչ վերաբերութիւն ունի։

—Իրաւունք ունիս, Ալպէ՛ռ, միայն թէ կ'ուզեմ գիտնալ...։

—Ի՞նչ։

—Թէ պիտի շինե՞ս այդ տիկնին պատկերը։

—Անշուշտ, պիտի շինեմ։

—Ինքը հո՞ս պիտի գայ։

—Այո՛։

Մայր Լանկլօա ձեռքերին նայելով երկար հառաչ մ'արձակեց։

—Ահաւասիկ նորէն ապշութեան մէջ կ'իյնայ, ըսաւ Ալպէռ, եւ դուրս ելաւ մրմնջելով։

—Խե՛ղճ մայր Լանկլօա։

. . . .

Պ. Տէչարմի տունը ճաշի նստան ժամ հինգին. մէկ ժամ ետքը կառքը կ'սպասէր ապարանին դուռը. ժամ վեցուկէսին Լիոնի երկաթուղիին կայարանը հասած էին։

Հետեւեալ առաւօտուն կառք մը կը կենար Կալօաի ջղացքին առջեւ։

Ալպէռը տեսնելուն պէս՝ ջղացպանուհին ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց, բայց շուտով ինքզինք զսպեց երբ տիկին եւ Պ. Տէչարմի ալ կառքէն վար իջնելը տեսաւ։

—Սիրելի՛ տիկին, ըսաւ նկարիչը. կրնա՞մ մէկ օր բնակիլ ջղացքին մէջի սենեակս։

—Տունն ամբողջ եւ մէջի բնակիչներն ամէնն ալ ձեր տրամադրութեան տակն են, պատասխանեց ջղացպանուհին։

Քառորդ ժամ ետքը, երբ ուղեւորները տեղաւորուած էին սենեակին մէջ, Պ. Ալպէռ կանչեց ջղացպանուհին։

(Շարունակելի)